

BEGROTING 2019

Beleid en financiën van Regio
Rivierenland voor het jaar 2019

Regio Rivierenland is een samenwerkingsverband (gemeenschappelijke regeling) van 10 gemeenten, te weten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Lingewaal, Maasdriel, Neder-Betuwe, Neerijnen, Tiel, West Maas en Waal en Zaltbommel.

Versie voor het Dagelijks Bestuur van 28 maart 2018

Wat vindt u in de begroting 2019:

De opbouw van de begroting 4

De begroting 2019 samenvatting & ontwikkelingen 7

Een overzicht van de belangrijkste beleidsinhoudelijke en financiële onderwerpen in deze begroting, met een verwijzing naar de locatie waar u meer informatie kunt vinden.

Besluitvorming over de begroting 2019 10

Het besluitvormingsproces omtrent deze begroting in beeld.

Beleidsbegroting: het programmaplan

Per programma brengen we in beeld wat de regio ermee wil bereiken, wat we daarvoor gaan doen en welke kosten dit met zich meebrengt.

Programma 1 - Regionale samenwerking 11

Programma 2 - Contractgestuurde dienstverlening 16

Programma 3 - Algemene baten en lasten 21

Programma's

Beleidsbegroting: de paragrafen

In de paragrafen maken we een dwarsdoorsnede van de begroting over de thema's die voor onze regio relevant zijn.

Paragraaf 1 - Weerstandsvermogen en risicobeheersing 25

Paragraaf 2 - Onderhoud kapitaalgoederen 29

Paragraaf 3 - Bedrijfsvoering 30

Paragraaf 4 - Financiering 33

Paragraaf 5 - Verbonden partijen 37

Paragrafen

Financiële begroting

De financiële begroting geeft een totaaloverzicht van onze baten en lasten, zowel voor dit begrotingsjaar als de jaren daarna. Daarnaast brengen we onze financiële positie in beeld.

1. Overzicht van baten en lasten en gemeentelijke bijdrage 38

2. Uiteenzetting financiële positie 46

3. Meerjarenraming 2019-2022 50

Bijlagen

1. Overzicht van de gemeentelijke bijdrage 2019 52

Meer informatie kunt u vinden op onze website:

Financiën

De opbouw van de begroting

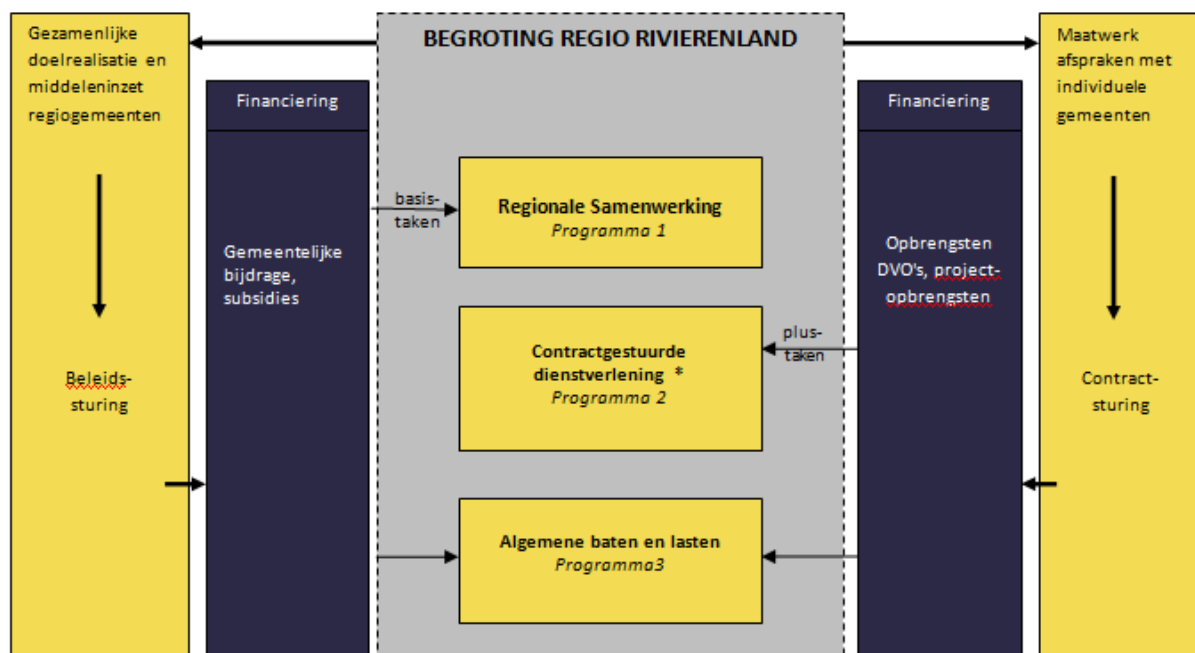
Opzet en inrichting van de begroting

Op verzoek van gemeenten wordt de begroting van Regio Rivierenland zo compact mogelijk gehouden met de focus op financiële verantwoording van de activiteiten die door de Regio worden uitgevoerd voor de aangesloten gemeenten. De programmabegroting geeft een totaalbeeld van de activiteiten van de Regio, de belangrijkste ontwikkelingen, de middelen die met de uitvoering zijn gemoeid en de financiële positie. Bestuurders krijgen met de informatie zoals opgenomen in deze programmabegroting voldoende mogelijkheden voor sturing en controle, zeker nu in programma 3 Algemene Baten en Lasten een goed inzicht wordt gegeven in de algemene dekkingsmiddelen en de overheadkosten.

De programmabegroting 2019 bestaat uit drie programma's. Programma 1 Regionale samenwerking en Programma 2 Contractgestuurde dienstverlening en programma 3 Algemene baten en lasten.

Door de nadruk die ligt op de financiële verantwoording wordt voor de inhoud - waar dat van toepassing is - verwezen naar de programma's en opgestelde plannen van de (dienst)onderdelen van de Regio. Zo worden dubbelingen voorkomen. In de programma's, jaarplannen en bedrijfsplannen is uitgebreide (inhoudelijke) informatie beschikbaar. De gemeenten verantwoorden de beleidsdoelen en de daarmee gemoeide (al dan niet externe) middelen in hun eigen planning & controlcyclus.

Het bovenstaande is in onderstaand schema samengevat, waarbij tevens de financieringsbronnen zijn aangegeven:

Toelichting bij het schema:

De taken op het gebied van begeleiding, monitoring en terugplaatsing van voortijdig schoolverlaters door het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC) maken onderdeel uit van de taken die in de begroting bij programma 2 Contractgestuurde dienstverlening zijn opgenomen. Aangezien de taken van het RMC volledig gefinancierd worden door bijdragen van het Rijk is het RMC niet afzonderlijk in het schema opgenomen. De regiogemeenten betalen niets aan de uitvoeringskosten van het RMC.

Basistaken en plustaken

In deze begroting worden de baten en lasten op een heldere manier gepresenteerd bij de verschillende (dienst)onderdelen van de Regio. Daarbij worden basistaken en plustaken onderscheiden. Basistaken worden voor alle lidgemeenten collectief uitgevoerd vanuit de solidariteitsgedachte. Financiering vindt plaats door gemeentelijke bijdrage, Rijks- en provinciale uitkeringen en subsidies.

Plustaken worden door Contractgestuurde dienstverlening vraaggestuurd uitgevoerd naar behoefte van (één of meerdere) individuele gemeenten. Hiervoor worden dienstverleningsovereenkomsten per taak afgesloten met (één of meerdere) lidgemeenten afzonderlijk. De gemeenten zijn voor de taken zelfstandig opdrachtgever. Contractgestuurde dienstverlening is opdrachtnemer. Financiering vindt plaats door bijdragen vanuit de individuele gemeenten. Deze geldstromen maken geen deel uit van de gemeentelijke bijdrage.

Gemeenten waarmee dienstverleningsovereenkomsten zijn afgesloten ontvangen informatie op maat over de voortgang en realisatie van de afspraken. Dit valt buiten het kader van deze begroting. De resultaten uit de individuele dienstverlening voor de Regio worden wel verantwoord in deze begroting. Dienstverleningsovereenkomsten kunnen ook met niet-lidgemeenten en overige organisaties worden afgesloten. Waar dit aan de orde is, wordt dit toegelicht in de bedrijfsplannen.

Inrichting van de programma's van de begroting

In de programma's wordt een onderscheid gemaakt tussen de bestuurlijke ondersteuning en procesfacilitering vanuit de Regio (Programma 1 Regionale Samenwerking) en het uitvoerende (dienst)onderdeel van de Regio (Programma 2 Contractgestuurde dienstverlening). Dit sluit aan bij de inrichting van de organisatie van de Regio.

In programma 1 worden de kosten van de regionale samenwerking verwoord. In programma 2 zijn de kosten van de contractactiviteiten in beeld gebracht. In deze twee verschillende programma's komt ook het onderscheid in basistaken en plustaken tot uitdrukking.

In programma 3 Algemene baten en lasten zijn de overheadkosten verantwoord, die vanaf het begrotingsjaar 2018 (conform BBV-voorschrift) niet meer aan de programma's worden toegerekend. Daarnaast zijn in programma 3 de centrale budgetten opgenomen voor onvoorziene uitgaven en vennootschapsbelasting alsmede het onderdeel Treasury.

Opzet en inrichting van programma 1 Regionale samenwerking

De bestuurlijke samenwerking binnen Regio Rivierenland wordt georganiseerd via drie Speerpuntberaden, te weten:

- het Speerpuntberaad Agribusiness
- het Speerpuntberaad Economie & Logistiek
- het Speerpuntberaad Recreatie & Toerisme

De Speerpuntberaden zijn ingericht als adviescommissies voor het bestuur van Regio Rivierenland.

De Speerpuntberaden richten zich op de procesmatige aansturing van onze drie regionale speerpunten. Dit doen zij aan de hand van een meerjarenprogramma (Regionale Ambitiedocument + Uitvoeringsprogramma). Het Regionale Ambitiedocument omschrijft welke ambities we op de speerpunten willen realiseren. Alle gemeenteraden hebben in 2016 ingestemd met het Regionale Ambitiedocument. Het is aan het Speerpuntberaad om de uitvoering te volgen en te monitoren. Een essentiële taak van elk Speerpuntberaad is het maken van afspraken over hoe het betreffende speerpunt wordt uitgedragen naar andere overheden en maatschappelijke partners. Aspecten als lobby en branding en regiomarketing, integraliteit in visies en aanpak, stimuleren van de (boven)regionale samenwerking en subsidieverwerving zullen dan ook vaak aan bod komen. Hierbij wordt uitdrukkelijk de verbinding met het bedrijfsleven, maatschappelijke partijen, onderwijs- en onderzoeksinstituten en ondernemende burgers gezocht.

Het speerpuntberaad is ingesteld als adviescommissie en neemt geen besluiten over beleidsinhoudelijke keuzes en de financiële gevolgen. Hierover wordt besloten in de colleges en/of gemeenteraden. Binnen elk Speerpuntberaad worden de besluiten genomen door de afgevaardigde collegeleden op basis van hun collegemandaat. De ingestelde (bestuurlijke) project- en stuurgroepen, die onder regie van een Speerpuntberaad vallen, gaan over de nadere uitwerking, verkenning en verdieping van beleidsinhoudelijke thema's die gekoppeld zijn aan het betreffende speerpunt.

Projecten

Naast de speerpunten zijn er onderwerpen die in regionaal verband worden opgepakt omdat gemeenten daarop willen samenwerken. Niet alle gemeenten hoeven hieraan mee te doen. Een project komt tot stand op basis van een idee ergens tussen gemeente en regio.

Als eerste stap wordt een initiatiefvoorstel (voorheen aangeduid met startnotitie) opgesteld. In dit voorstel worden o.a. de doelstellingen, te bereiken (maatschappelijke) effecten en de reikwijdte van het project bepaald. Daarnaast worden de volgende vragen beantwoord: hoe haken andere gemeenten aan, wie doen en betalen mee, wie leveren inzet, wat is de ondersteunende rol van het Regiokantoor etc. Het initiatiefvoorstel waar regionaal mee aan de slag wordt gegaan gaat naar de raden. De essentie is dat het project op regionaal niveau betekenis heeft.

De begroting 2019 samenvatting & ontwikkelingen

De belangrijkste ontwikkelingen

Wat zien we gebeuren?

1. De organisatie is flexibel en slagvaardig ingericht en de werkwijzen sluiten aan bij de opzet van de regionale samenwerking.
2. We werken steeds meer vraag- en projectgericht.
3. De werkelijke salariskostenstijging in 2018 valt aanzienlijk hoger uit dan de raming waarmee in de begroting 2018 is gerekend.
4. GGD-Gelderland-Zuid heeft de huur opgezegd per 1 juli 2018 en dat heeft nadelige financiële gevolgen, maar biedt aan de andere kant ook mogelijkheden voor het oplossen van een aantal huisvestingsvraagstukken.

Wat betekent dit voor de begroting 2019?

- We zijn beter dan voorheen in staat om de kosten van de taken die we voor gemeenten uitvoeren te adresseren en zuiver toe te rekenen aan de programma's en producten. Het inzicht in de kostenstructuur is vergroot en dat geldt ook voor de overheadkosten die in de begroting separaat binnen programma 3 worden verantwoord.
- De salariskostenstijging t.o.v. de begroting 2018 valt hoger uit dan het geraamde percentage, dat in de Kaderbrief is genoemd.
- In de begroting 2019 is geen voordeel huisvestingskosten meer opgenomen.

1. Regionale samenwerking

Te bereiken effect(en)

Het bijeen brengen, verbinden en voeden van overheden, ondernemers en overige partners met het doel de onderlinge relaties te versterken, de samenwerking te ondersteunen en regionale ambities en lokale opgaven te realiseren.

Anders in 2019

Het nog meer intensiveren van de samenwerking, ook met andere partners buiten het rivierengebied. Daarnaast ook vernieuwing van de samenwerkingsvormen en financieringsbronnen om de doelen uit het Ambitiedocument te realiseren. Daarbij nog meer aandacht voor Lobby & Branding en versterking van de merknaam FruitDelta Rivierenland.

Belangrijkste aandachtspunten

1. Intensivering van de samenwerking tussen de gemeenten onderling.
2. Profileren van de Regio en versterking van de merknaam FruitDelta Rivierenland.
3. Stimuleren van projectinitiatieven die bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen uit het Ambitiedocument.

Effecten/gevolgen voor de begroting 2019

- Intensivering van de regionale samenwerking met ondersteuning door de Regio en financiering hiervan via de gemeentelijke bijdrage (Wonen en uitvoeringsbudget RIF).

Meer informatie over programma 1 op pagina 11

2. Contractgestuurde dienstverlening

Te bereiken effect(en)

Vraaggerichte en efficiënte dienstverlening aan gemeenten en andere instanties door het leveren van kennis en producten op basis van een goede prijs-/prestatieverhouding.

Anders in 2019

Vanaf 1 april 2018 heeft Regio Rivierenland de ondersteuning voor Wmo/Jeugd overgenomen van de gemeente Tiel.

Belangrijkste aandachtspunten

1. Nauwere samenwerking met andere organisaties en gemeenschappelijke regelingen bijvoorbeeld voor de activiteiten in het sociale en in het fysieke domein.
2. Een verder professionalisering van de taakuitoefening voor gemeenten en andere (markt-)partijen.

Effecten/gevolgen voor de begroting 2019

- Een toename van de begrote baten en lasten voor de contractactiviteiten met circa 15%.

Meer informatie over programma 2 op pagina 16

3 Algemene baten en lasten

Algemene toelichting bij het programma

In dit programma zijn de overheadkosten opgenomen, die (conform BBV-voorschrift) niet meer aan de programma's toegerekend worden. Ook de centrale budgetten voor onvoorziene uitgaven, de heffing van vennootschapsbelasting en het resultaat uit Treasury zijn in dit programma verantwoord.

Anders in 2019

In het programma worden nu ook de rentelasten van de gronden opgenomen, die in erfpacht aan Avri zijn uitgegeven.

Belangrijkste aandachtspunten

1. Sturen op een efficiënte bedrijfsvoering met een zo laag mogelijke overhead.

Effecten/gevolgen voor de begroting 2019

- Een toename van de in de begroting opgenomen baten en lasten. Financiering van de betaalde grondrente gebeurt via de erfpachtcanon die we van Avri ontvangen.

Meer informatie over programma 3 op pagina 21

Ontwikkeling lasten en gemeentelijke bijdrage in 2019

- Het bedrag van de lasten in de begroting 2019 is bijna € 1,3 mln hoger dan in de begroting 2018. Deze toename wordt voor het grootste deel veroorzaakt door de uitvoering van ondersteuning op het gebied van Wmo/Jeugd voor 8 gemeenten, een nieuwe taak die wij vanaf 1 april 2018 hebben overgenomen van de gemeente Tiel. Ook zijn de lasten toegenomen door een stijging van de salariskosten (CAO-stijging periode 1.5.2017 - 31.12.2018, jaarlijkse verhoging van de pensioenpremies + een stijging van de salariskosten in 2019 met 2,75%, conform de Kaderbrief).
- In de begroting 2019 is geen voordeel huisvestingskosten meer opgenomen. Het voordeel huisvestingskosten is 'verdamp't als gevolg van de huuropzegging door GGD Gelderland-Zuid. Op het moment van opstellen van de programmabegroting 2019 zijn de financiële gevolgen van de huuropzegging en de wijzigingen in de huisvestingssituatie niet bekend. Als de onderzoeken naar de huisvestingssituatie zijn afgerond worden na bestuurlijke besluitvorming de financiële gevolgen in de begroting verwerkt.
- We hebben in de begroting 2019 de budgetten voor de ondersteuning op het gebied van Wonen verhoogd conform bestuurlijke besluitvorming en de wens van gemeenten om de regionale ondersteuning voor Wonen structureel in te vullen. In voorgaande jaren betaalden gemeenten ook al voor de extra ondersteuning, maar dat gebeurde achteraf via een factuur. Nu is deze bijdrage verwerkt in de begroting.
- Voor de begeleiding en coördinatie van het Regionaal Investeringsfonds (RIF) en de communicatie m.b.t. RIF-projecten en -subsidies was tot nu geen uitvoeringsbudget in de begroting opgenomen. In de begroting 2019 is hiervoor wel een bedrag opgenomen, conform de bestuurlijke besluitvorming.
- Het voordeel uit Treasury is ten opzichte van de begroting 2018 gedaald. Deze daling heeft te maken met de afbouw van reserves, waardoor goedkope interne financiering wordt omgezet en vervangen door (duurdere) externe financiering.
- In de begroting 2019 is het budget voor onvoorziene uitgaven verlaagd, omdat de inzet in voorgaande jaren beperkt is geweest.
- In totaal stijgt de gemeentelijke bijdrage ten opzichte van de begroting 2018 met € 322.000. Het grootste deel van de stijging kan worden verklaard door het wegvallen van het voordeel huisvestingskosten (een nadeel van € 148.000). Daarnaast stijgt de gemeentelijke bijdrage met € 80.000 voor ondersteuning op het gebied van Wonen (€ 60.000) en uitvoeringsbudget RIF (€ 20.000). Het effect van de stijging van de salariskosten op de gemeentelijke bijdrage komt in de begroting 2019 uit op € 90.000. De overige mutaties (lager resultaat treasury, aframing budget voor onvoorziene uitgaven en de heffing van vennootschapsbelasting) komen uit op een verhoging van de gemeentelijke bijdrage van € 4.000 (verwerkt bij programma 3 'Algemene baten en lasten').
- De begroting is sluitend met een inzet van de reserves van in totaal € 301.000. Programma 1 Regionale samenwerking is (structureel) sluitend zonder begrote inzet van reserves. Bij programma 2 Contractgestuurde dienstverlening bedraagt de begrote inzet van de reserves € 295.000. Er wordt gewerkt aan maatregelen om de inzet van reserves (structureel) terug te dringen. De begrote inzet van reserves bij programma 3 'Algemene baten en lasten' (€ 6.000) heeft te maken met dekking van kapitaallasten van investeringen op het gebied van klimaatbeheersing. De inzet van de reserve eindigt op het moment, dat de investeringen volledig zijn afgeschreven.

Programma 1 – Regionale samenwerking

Het programma in beeld

Te bereiken effect Het ondersteunen van de samenwerking tussen de gemeenten en met de provincie, andere overheden en maatschappelijk partners.
Deeleffect Het versterken van de relaties met gemeentebesturen en met andere regio's in Gelderland. Het bijeen brengen, verbinden en voeden van overheden, ondernemers en overige partners.
Effectdoelstelling De bestuurs- en adviesorganen zijn tevreden over de geboden ondersteuning.
Nieuwe of gewijzigde activiteiten: -
Reguliere activiteiten: Bestuurders en gemeentelijke vertegenwoordigers ondersteunen bij: <ol style="list-style-type: none">1. Belangenbehartiging en profilering van Rivierengebied.2. Besluitvormingsprocessen en bestuursvergaderingen binnen Regio Rivierenland.3. Informatie-uitwisseling en kennisdeling op de regiomiddagen.4. Bijdrage leveren aan samenwerkingsvraagstukken.
Deeleffect Gemeenten met behulp van het Regionaal Ambitiedocument en projecten ondersteunen lokale opgaven te realiseren en gemeenten versterken in hun regierol op de Speerpunten Agribusiness, Economie & Logistiek en Recreatie & Toerisme.
Effectdoelstelling Gemeenten en bestuurders faciliteren in hun gezamenlijke beleidsmatige activiteiten op de drie Speerpunten Agribusiness, Economie & Logistiek en Recreatie & Toerisme.
Nieuwe of gewijzigde activiteiten: -
Reguliere activiteiten: <ol style="list-style-type: none">5. Monitoren van de uitvoering van het Regionaal Ambitiedocument 2016-2020.6. Genereren van subsidies en geldstromen om nieuwe projecten te realiseren.

Belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten in 2019

Beleidskaders

We houden rekening met onderstaande beleidskaders, die in de afgelopen periode geïntroduceerd of gewijzigd zijn:

Naam	Essentie ervan
Visiedocument Algemeen Bestuur	Beschrijving op hoofdlijnen van de karakteristiek en identiteit van het gebied en richtinggevend kader op hoofdlijnen voor de ontwikkelingen in het gebied, die nadere uitwerking behoeven in de programma's.
Regeling Regio Rivierenland	De regeling op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen voor de inrichting en werking van het samenwerkingsverband.
Reglement van orde Algemeen Bestuur, Dagelijks Bestuur van Regio Rivierenland	Huishoudelijke reglementen voor de werkwijze en inrichting van de bestuursvergaderingen.
Beleidsnotitie uittreden van een gemeente voor één taak	Beschrijving van de manier waarop een gemeente voor een onderdeel waaraan gezamenlijk wordt deelgenomen kan uittreden met aangeven van de financiële en juridische componenten daarbij.
Organisatiebesluit Regio Rivierenland 2017	Beschrijving van de inrichting en werking van de ambtelijke organisatie met de verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de managementlagen en de medewerkers.
Ambitiedocument Regio Rivierenland 2016-2020	Beschrijving van de gezamenlijke ambities voor de bestuursperiode voor Agribusiness (nog meer toonaangevend in Europa), Economie & Logistiek (top 3 van logistieke hotspots van Nederland) en Recreatie & Toerisme (5% jaarlijkse omzetgroei).

Concretisering van onze activiteiten in prestatieafspraken

Bij het onderdeel *Programma in beeld* is een aantal activiteiten benoemd. Daaraan hebben we de onderstaande prestatieafspraken gekoppeld:

Effectdoelstelling	
Activiteit	Prestatieafpraak
1. Belangenbehartiging en profilering van het Rivierengebied.	<ul style="list-style-type: none"> - Inspelen op actualiteiten en organiseren van regelmatige bijeenkomsten met bestuurlijke en ambtelijke vertegenwoordigers van de gemeenten, andere overheden, ondernemers en maatschappelijke organisaties. - Versterking van de 'merknaam' FruitDelta Rivierenland' en intensivering van de activiteiten op het gebied van Lobby & Branding.
2. Besluitvormingsprocessen en bestuursvergaderingen binnen Regio Rivierenland.	<ul style="list-style-type: none"> - Bestuursadvies gericht op soepele besluitvorming om programma's en projecten te realiseren. - Frequent overleg met de voorzitters van de Speerpuntberaden. - Organiseren van Speerpuntberaden op Regiomiddagen. - De aard en de frequentie van de overleggen zijn gerelateerd aan de te realiseren opdracht. - Ondersteunen van gemeentelijke initiatieven.
3. Informatie-uitwisseling en kennisdeling op de regiomiddagen.	Organiseren van besprekingen over actuele thema's. Creëren van een optimaal samenwerkingsklimaat.

Effectdoelstelling	
Activiteit	Prestatieafspraken
4. Bijdrage leveren aan samenwerkingsvraagstukken.	Het faciliteren van andere organisaties (onderwijs, ondernemers en overheden) in hun samenwerkingsopgaven.
5. Monitoren van de uitvoering van het Regionaal Ambitiedocument 2016-2020	Door monitoring maken we inzichtelijk wat de effecten zijn van de beleidsvoornemens en de invulling daarvan.
6. Genereren van geldstromen en subsidies om nieuwe projecten te realiseren.	<ul style="list-style-type: none"> - We zetten de middelen die beschikbaar zijn op lokaal, regionaal, provinciaal, landelijk en Europees niveau zo optimaal mogelijk in om de doelen van het Regionaal Ambitiedocument te realiseren. - We genereren subsidies om projecten te financieren. - Verantwoording van ingezette middelen.

Regionaal Investeringsfonds

Het Regionaal Investeringsfonds (RIF) is het middel dat in grote mate bijdraagt aan het waarmaken van onze ambities. Met het RIF investeren wij in projecten van ondernemers en ondernemende inwoners uit onze eigen regio, bij voorkeur het MKB.

Deze projecten moeten direct bijdragen aan minimaal één van onze ambities en doelstellingen, zoals vastgelegd in het Regionaal Ambitiedocument.

De focus hierbij is op de 3 economische beleidsspeerpunten: Agribusiness, Economie & Logistiek en Recreatie & Toerisme. De initiatiefnemers moeten niet alleen goede projectplannen hebben, maar ook eigen kapitaal. De bijdrage uit het RIF, dat wordt gevuld met een bijdrage van de tien gemeenten van € 3 per inwoner, is een steuntje in de rug.

Het merendeel van de regiogemeenten heeft de bijdrage voor het RIF meerjarig in de eigen begroting opgenomen. Omdat nog niet alle gemeenteraden een (structurele) bijdrage voor 2019 hebben vastgelegd, is in deze programmabegroting geen bijdrage voor het RIF verantwoord. Pas na positieve besluitvorming door alle gemeenteraden wordt de vastgestelde bijdrage in de begroting van 2019 verwerkt. Voor de begeleiding, coördinatie, communicatie van het Regionaal Investeringsfonds is een uitvoeringsbudget noodzakelijk. Deze kosten zijn in de begroting 2019 meegenomen.

Wonen, Wonen en zorg, Woonladder

We willen de woningbouw in Rivierenland zoveel mogelijk laten aansluiten op de behoeften van onze inwoners. Woningen moeten voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen en betaalbaar zijn. Langer zelfstandig thuis wonen is belangrijk en ook de huisvesting van arbeidsmigranten en statushouders moet aandacht krijgen.

Gemeenten worden ondersteund in het ontwikkelen van en het sturen op kwaliteit in het woonbeleid en actuele thema's. Voor een vlotte voortgang van de woningbouwprojecten van de gemeenten is regionale afstemming een voorwaarde. De provincie legt de werkwijze en randvoorwaarden vast in de Omgevingsvisie en vraagt de gemeenten jaarlijks de voortgang van de woningbouw te monitoren en regionaal de woningbouwprogrammering vast te leggen.

Gemeenten bepalen samen de agenda- en actiepunten voor de komende jaren en deze brengen wij samen in het regionale Uitvoeringsprogramma Wonen, Wonen en Zorg, Woonladder.

De wens van gemeenten voor regionale ondersteuning op het gebied van Wonen wordt voor de komende jaren structureel vastgelegd met financiering via de gemeentelijke bijdrage.

Mobiliteit

De aantrekkelijkheid van de regio om te wonen en werken is voor inwoners, ondernemers en bezoekers van groot belang. De centrale ligging in het land vraagt continu voor een goede bereikbaarheid. Twee belangrijke vervoersaders doorsnijden Rivierenland: De A2 en de A15. Door de toegenomen verkeerscapaciteit staan deze rijkswegen en de bijbehorende aanvoerwegen onder druk en zien we een toename van de files, voornamelijk tijdens de spitsuren.

De vraag is hoe we goede bereikbaarheid, betrouwbaarheid en veiligheid borgen, voor nu en in de toekomst. We kijken daarbij niet alleen naar verbetering en vernieuwing van de infrastructuur. Technologische ontwikkelingen bieden hierbij ook kansen en er ontstaan nieuwe producten en dienstverleningen met onvermoede mogelijkheden. Steeds meer mensen schaffen een elektrische fiets aan of maken gebruik van deelauto's om hun vervoer te organiseren. Ook het openbaar vervoer kan met nieuwe technieken beter inspelen op de vraag van de gebruiker. Daarnaast staat "Smart Mobility" in de startblokken; zelfrijdende auto's of 'adaptieve cruisecontrol' lijken nu nog onwettelijk, maar in de nabije toekomst zeker mogelijk. Nieuwe toepassingen kunnen bijdragen aan het oplossen van de knelpunten en verbeteren van de bereikbaarheid van de regio.

Zeer veel van de dagelijkse activiteiten van onze inwoners en bedrijven spelen zich namelijk af buiten de grenzen van de woongemeente. De mobiliteit van onze inwoners is hierdoor veelal gemeentegrens-overstijgend. Samenwerken aan verbetering van de bereikbaarheid is daarom noodzakelijk voor alle gemeenten in Rivierenland. Om de impact van de landelijke en regionale thema's te kunnen sturen moet hierbij samengewerkt worden met het Rijk, provincie(s) en overige regio's. Het bundelen van de krachten binnen de regio is unaniem uitgesproken, gezien de noodzaak om deze vraagstukken in gezamenlijkheid als Regio Rivierenland aan te pakken. In dat kader wordt in vervolg op de startnotitie Mobiliteit, waarmee de raden in het najaar van 2017 hebben ingestemd, in het voorjaar van 2018 een uitgewerkt plan voor Mobiliteit opgesteld en vastgelegd in een Mobiliteitsagenda. Deze Mobiliteitsagenda wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraden.

Regionale Energiestrategie (Duurzaamheid)

Duurzaamheid binnen Rivierenland richt zich op 3 pijlers: energietransitie, circulaire economie en biobased economy.

Energietransitie heeft in 2018 prioriteit. Nederland wil in 2050 energieneutraal zijn.

Dit betekent dat ook in Rivierenland de energievoorziening in de komende decennia ingrijpend gaat veranderen. Met een regionale energiestrategie worden opgaven, trends, consequenties en keuzes inzichtelijk gemaakt en vertaald naar projecten en samenwerkingsverbanden. Daarbij spelen alle organisaties/bedrijven in Rivierenland een belangrijke rol. Samen met hen worden eind 2018 de toekomstscenario's voor onze energievoorziening vertaald naar allianties en projecten en een bijbehorend uitvoeringsprogramma. Daarnaast wordt in 2019 ook een stimulerende aanpak ontwikkeld voor circulaire economie en biobased economy. In 2018 wordt de vraag aan de gemeenten voorgelegd wat ze willen en op welke wijze zij invulling willen geven aan de regionale energiestrategie en de doorontwikkeling van circulaire economie/biobased economy.

De financiën van dit programma

Financiële aandachtspunten

Onderstaande tabel geeft een totaaloverzicht van de financiën van dit programma. Hieronder volgen de belangrijkste financiële aandachtspunten:

1. De gemeentelijke bijdrage bij programma 1 'Regionale samenwerking' bedraagt € 1.990.000 en bestaat uit de bijdrage voor de volgende producten/activiteiten:
 - * Algemene Bestuursondersteuning € 649.000.
 - * Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten € 1.341.000.
2. In de begroting 2019 is geen inzet van reserves begroot.

Programma 1 <i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2017	B 2018 t/m AB mrt	Begroting 2019
Lasten	2.802	1.088	1.128
Baten	786	25	0
Subtotaal	2.016-	1.063-	1.128-
Gemeentelijke bijdrage	1.786	1.820	1.990
Saldo van baten en lasten	230-	757	862
Onttrekking reserve	369	0	0
Storting reserve	0	0	0
Resultaat	139	757	862

Toelichting bij de tabel:

Het begrote resultaat van € 862.000 (voordeel) is gelijk aan het bedrag van de overheadkosten, die conform BBV-voorschrift niet meer aan het programma worden toegerekend, maar integraal (bij programma 3) worden verantwoord.

Producten

Tot dit programma behoren de volgende producten:

- Algemene bestuursondersteuning
- Speerpunten (speerpuntberaden & beleidsondersteuning) en projecten.

Meer informatie is te vinden op onze website.

Programma 2 – Contractgestuurde dienstverlening

Het programma in beeld

Te bereiken effect

Vraaggerichte en efficiënte dienstverlening aan gemeenten (binnen en buiten onze regio) en andere instanties door het leveren van kennis en producten op basis van een goede prijs-prestatie verhouding.

Deeleffect

Dienstverlening aan de gezamenlijke gemeenten op basis van collectieve/individuele afspraken met gemeenten.

Effectdoelstelling

Gemeenten voeren op basis van gezamenlijkheid taken uit en zijn tevreden over de kwaliteit en kosten van de geleverde taken.

Nieuwe of gewijzigde activiteiten:

-

Reguliere activiteiten:

Uitvoeren basistaken op het gebied van:

1. Uitvoering van de begeleiding, monitoring en terugplaatsing van jongeren zonder startkwalificatie van 18 jaar tot en met 22 jaar (RMC).
2. Initiëren van projecten gericht op de doelgroep van RMC.
3. Uitvoering (van een gedeelte) van de leerplichtfunctie voor de gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Neder-Betuwe, Neerijnen, West Maas en Waal en Zaltbommel.
4. Preventieve en repressieve werkzaamheden op het gebied van sociale zaken voor de regiogemeenten (Sociale Recherche).
5. Inkoopondersteuning en advies voor de regiogemeenten en voor anderen.
6. Participeren en waar mogelijk ontwikkelen van acties op het gebied van samenwerking en shared services en initiëren van projecten.
7. Het coördineren en beheren van de uitvoering van Basismobiliteit (Versis).
8. Ondersteuning van acht gemeenten op het gebied van Wmo/Jeugd.

Belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten in 2019

Beleidskaders

Voor 2019 houden we rekening met onderstaande beleidskaders, die in de afgelopen periode geïntroduceerd of gewijzigd zijn:

Naam	Essentie ervan
Bedrijfsplan Contractgestuurde dienstverlening	In het bedrijfsplan is opgenomen op welke wijze Contractgestuurde dienstverlening verder wordt vormgegeven en de ontwikkelingen daarin in de komende jaren.

Een totaaloverzicht van alle relevante beleidskaders is desgewenst opvraagbaar.

Wmo/Jeugd

Vanaf 1 april 2018 ondersteunt het Team Wmo/Jeugd van Regio Rivierenland acht regiogemeenten in de taakuitvoering op het gebied van de wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugdhulp. Dit zijn de gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen (per 1-1-2019 West Betuwe), Lingewaal (per 1-1-2019 West Betuwe), Neerijnen (per 1-1-2019 West Betuwe), Neder-Betuwe, Tiel en West Maas en Waal. Deze samenwerking leidt uiteindelijk tot een betere kwaliteit voor de cliënt en efficiëntere werkwijzen voor de zorgaanbieders en gemeenten. De ervaring van de afgelopen jaren in een Programmabureau voor Wmo en jeugdzorg heeft geleerd dat deze samenwerking waardevol is. De samenwerking levert daadwerkelijk schaalvoordelen op.

Concretisering van onze activiteiten in prestatieafspraken

Bij het onderdeel *Programma in beeld* is een groot aantal activiteiten benoemd. Daaraan hebben we de onderstaande prestatieafspraken gekoppeld:

Effectdoelstelling basistaken	
Activiteit	Prestatieafpraak
1. Uitvoering van de begeleiding, monitoring en terugplaatsing van jongeren zonder startkwalificatie van 18 jaar tot en met 22 jaar (RMC). 2. Initiëren van projecten gericht op de doelgroep van RMC.	- Op hoofdlijnen staan de volgende punten centraal: <ul style="list-style-type: none">• Uitvoeren van trajecten voor jongeren die zonder startkwalificatie het onderwijs hebben verlaten.• Voorkomen van schooluitval bij jongeren die nog bij het onderwijs ingeschreven staan (preventie).
3. Uitvoering (van een gedeelte) van de leerplichtfunctie voor de gemeenten Buren, Culemborg, Geldermalsen, Neder-Betuwe, Neerijnen, West Maas en Waal en Zaltbommel.	- Periodiek wordt een managementrapportage gerealiseerd met daarin een overzicht van de voortgang. - Minstens één keer per jaar vindt een evaluatiegesprek plaats met de opdrachtgever. - Periodiek worden enquêtes onder onze afnemers verspreid. - Alle activiteiten worden tegen een marktconforme kostprijs aangeboden die voor alle gemeenten gelijk is. - Dienstverlening kan plaats vinden aan alle aangesloten gemeenten. Ook kan dienstverlening worden aangeboden aan andere (non-profit) partijen.
4. Preventieve en repressieve werkzaamheden op het gebied van sociale zaken voor de regiogemeenten (Sociale Recherche).	
5. Inkoopondersteuning en advies voor de regiogemeenten en voor anderen.	
6. Participeren en waar mogelijk ontwikkelen van acties op het gebied van samenwerking en shared services en initiëren van projecten.	Continu wordt in samenwerking met de gemeenten bezien of en zo ja, op welke onderdelen verdergaande samenwerking mogelijk is.
7. Het coördineren en beheren van de uitvoering van Basismobiliteit (Versis)	Coördinatie en beheer van het regionaal vervoersysteem: <ul style="list-style-type: none">• maandelijkse facturering• periodieke monitoring en verantwoording• kwaliteitsmeting• contract- en relatiebeheer• doorontwikkeling van het nieuwe vervoersysteem en onderzoek naar mogelijke verbeteringen
8. Ondersteuning van acht gemeenten op het gebied van Wmo/Jeugd.	Door het Team Wmo/Jeugd worden in opdracht van en in nauwe samenwerking met de acht gemeenten de volgende taken uitgevoerd: <ul style="list-style-type: none">• Ondersteuning inkoop- en aanbestedingsprocedures van de zorg.• Contractmanagement en Contractbeheer zorgaanbieders.

Effectdoelstelling basistaken	
Activiteit	Prestatieafspraken
	<ul style="list-style-type: none"> • Advisering en signalering strategische/zorginhoudelijke beleidsontwikkelingen. • Ondersteuning bij procesoptimalisatie binnen het sociaal domein. • Budgetbeheer en budgetbewaking rondom Wmo/Jeugd (monitoring). • de Jeugdbeschermingstafel, passende zorg voor het kind en het gezin.

Beleidsindicatoren

De wettelijk voorgeschreven beleidsindicatoren binnen programma 2 Contractgestuurde dienstverlening hebben betrekking op vroegtijdig schoolverlaters en onderwijsverzuim.

Beleidsindicator: Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (realisatie % VSV-ers 12 t/m 22 jaar schooljaar 2016-2017 met peildatum 1 oktober 2016)				
MBO	deelnemers	vsv-ers	vsv-%	landelijk vsv-%
Buren	692	26	3,76	4,61
Culemborg	623	33	5,30	4,61
Geldermalsen	672	23	3,42	4,61
Lingewaal	292	10	3,42	4,61
Maasdriel	606	30	4,95	4,61
Neder-Betuwe	777	28	3,60	4,61
Neerijnen	329	11	3,34	4,61
Tiel	1079	69	6,39	4,61
West Maas en Waal	476	17	3,57	4,61
Zaltbommel	711	21	2,95	4,61
Totaal/gemiddeld Regio	6.257	268	4,07	

Bron: VSV-verkenner/DUO

Beleidsindicator: Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (realisatie % VSV-ers 12 t/m 22 jaar schooljaar 2016-2017 met peildatum 1 oktober 2016)				
VO	deelnemers	vsv-ers	vsv-%	landelijk vsv-%
Buren	1.678	3	0,18	0,48
Culemborg	1.950	6	0,31	0,48
Geldermalsen	1.881	2	0,11	0,48
Lingewaal	747	3	0,40	0,48
Maasdriel	1.450	5	0,34	0,48
Neder-Betuwe	1.565	2	0,13	0,48
Neerijnen	895	5	0,56	0,48
Tiel	2.661	11	0,41	0,48
West Maas en Waal	1.123	3	0,27	0,48
Zaltbommel	1.839	0	0,00	0,48
Totaal/gemiddeld Regio	15.789	40	0,27	

Bron: VSV-verkenner/DUO

Bovenstaande beleidsindicatoren met betrekking tot vroegtijdig schoolverlaters geven het netto-resultaat weer van de uitval-scores. De indicatoren zeggen niets over de verrichte inspanningen om schooluitval te beperken.

Beleidsindicator: Absoluut verzuim (realisatie schooljaar 2016-2017, leerlingen 5 t/m 17 jaar)			
	Aantal leerlingen 5 t/m 17 jaar	Absoluut verzuim	Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen
Buren	4.195	56	13,3
Geldermalsen	4.655	36	7,7
Neder-Betuwe	4.422	60	13,6
Neerijnen	2.220	12	5,4
West Maas en Waal	2.771	68	24,5
Zaltbommel	4.949	66	13,3
Totaal Regio (6 gemeenten)	23.212	298	12,8

Bron: JVS-Jeugdvolsysteem/DUO

Beleidsindicator: Relatief verzuim (realisatie schooljaar 2016-2017, leerlingen 5 t/m 17 jaar)			
	Aantal leerlingen 5 t/m 17 jaar	Relatief verzuim	Relatief verzuim per 1.000 leerlingen
Buren	4.195	129	30,8
Geldermalsen	4.655	118	25,3
Neder-Betuwe	4.422	116	26,2
Neerijnen	2.220	51	23,0
West Maas en Waal	2.771	91	32,8
Zaltbommel	4.949	151	30,5
Totaal Regio (6 gemeenten)	23.212	656	28,3

Bron: JVS-Jeugdvolsysteem/DUO

De in bovenstaande overzichten opgenomen aantallen met betrekking tot absoluut en relatief verzuim sluiten aan op het jaarverslag, dat door Leerplicht is opgesteld. De cijfers geven de inspanningen weer die zijn gedaan op het gebied van verzuimcontrole en -reductie (toezicht & handhaving).

De financiën van dit programma

Financiële aandachtspunten

Onderstaande tabel geeft een totaaloverzicht van de financiën van dit programma. Hieronder volgen de belangrijkste financiële aandachtspunten:

1. De baten en lasten zijn ten opzichte van 2018 gestegen door de nieuwe activiteit: ondersteuning van 8 gemeenten op het gebied van Wmo/Jeugd. Hiervoor is een dienstverleningsovereenkomst (DVO) afgesloten.
2. De DVO-bijdragen die de gemeenten betalen voor Leerplicht, Sociale Recherche en Inkoopondersteuning zijn gestegen t.o.v. 2018 als gevolg van een stijging van de uurtarieven/salariskosten.
3. De begrote inzet van de reserves bedraagt € 295.000. Het streven is de begrote reserve-inzet in de komende jaren (structureel) af te bouwen.

Programma 2 <i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2017	B 2018 t/m AB mrt	Begroting 2019
Lasten	5.952	5.757	6.704
Baten	5.861	6.243	7.173
Subtotaal	91-	486	469
Gemeentelijke bijdrage	0	0	0
Saldo van baten en lasten	91-	486	469
Onttrekking reserve	157	166	295
Storting reserve	66	0	0
Resultaat	0	652	764

Toelichting bij de tabel:

Het begrote resultaat van € 764.000 (voordeel) is gelijk aan het bedrag van de overheadkosten, die conform BBV-voorschrift niet meer aan het programma worden toegerekend, maar integraal (bij programma 3) worden verantwoord.

Producten

Tot dit programma behoren de volgende producten:

- Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)
- Leerplicht
- Sociale Recherche
- Inkoopondersteuning
- Uitvoering Basismobiliteit (Versis)
- Ondersteuning Wmo/Jeugd
- Overige projecten

Achtergronden bij dit programma

Meer informatie over Contractgestuurde dienstverlening is te vinden op onze website.

Programma 3 – Algemene baten en lasten

In dit programma worden de overheadkosten centraal begroot en verantwoord, die niet meer toegerekend worden aan taken/activiteiten. Alleen de kosten die een directe relatie hebben met het primaire proces worden aan de programma's toegerekend.

Naast de overheadkosten worden binnen dit programma (net als in de begroting 2018) ook de resultaten uit Treasury en de centrale budgetten voor onvoorziene uitgaven en vennootschapsbelasting begroot en verantwoord. Tot slot worden de rentelasten van de financiering van de gronden die in erfpacht aan Avri zijn uitgegeven en de daarmee samenhangende opbrengst uit de erfpachtcanon in programma 3 begroot en verantwoord.

Resumerend zijn in programma 3 Algemene baten en lasten de volgende onderdelen opgenomen:

A	Overhead	Taakveld 0.4 uit de Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden.
B	Treasury	Het renteresultaat zoals opgenomen in taakveld 0.5 uit de Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden.
C	In erfpacht uitgegeven gronden	De rentelasten van de financiering van de gronden die in erfpacht aan Avri zijn uitgegeven en de opbrengst uit de erfpachtcanon die we daarvoor ontvangen.
D	Onvoorziene uitgaven	Het centrale budget voor onvoorziene uitgaven maakt deel uit van taakveld 0.8 'Overige baten en lasten' uit de Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden.
E	Vennootschapsbelasting	Het centraal begrote bedrag voor de heffing van vennootschapsbelasting wordt opgenomen in taakveld 0.9 'Vennootschapsbelasting' uit de Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden.

De financiën van dit programma

Financiële aandachtspunten

Onderstaande tabel geeft een totaaloverzicht van de financiën van dit programma. Hieronder volgen de belangrijkste financiële aandachtspunten:

1. De lasten bestaan hoofdzakelijk uit de kosten van overhead. Deze zijn t.o.v. de begroting 2018 gestegen, voornamelijk als gevolg van de stijging van de salariskosten. Een deel van de stijging van de overhead wordt ook veroorzaakt door de toename van de activiteiten die we voor gemeenten uitvoeren, zoals de ondersteuning op het gebied van Wmo/Jeugd. Na de samenvattende cijfertabel op de volgende pagina is een gedetailleerde specificatie opgenomen van de overheadkosten per onderdeel, waardoor de kosten van onze bedrijfsvoering transparant en inzichtelijk zijn vastgelegd in de begroting. Bovendien wordt daarmee een betere sturing en control gerealiseerd.
2. In het bedrag van de begrote baten is de bijdrage van € 133.000 begrepen, die Avri na de afsplitsing (op 1 januari 2016) betaalt via de erfpachtcanon als vergoeding voor de niet afbouwbaar overhead.
3. Naast de hiervoor genoemde vergoeding voor niet afbouwbaar overhead zijn in het geraamde bedrag van de baten van € 220.000 de rente-inkomsten opgenomen.
4. Het begrote resultaat uit Treasury is t.o.v. 2018 gedaald, omdat met de afbouw van reserves goedkope interne financiering wordt omgezet en vervangen door (duurdere) externe financiering.
5. Van de reserve Klimaatbeheersing wordt € 6.000 ingezet voor dekking van kapitaallasten, die in de kosten van overhead zijn opgenomen.

Programma 3 <i>Bedragen x € 1.000</i>	Rekening 2017	B 2018 t/m AB mrt	Begroting 2019
Lasten	0	1.536	1.818
Baten	0	159	220
Subtotaal	0	1.377-	1.598-
Gemeentelijke bijdrage	0	38-	34-
Saldo van baten en lasten	0	1.415-	1.632-
Onttrekking reserve	0	6	6
Storting reserve	0	0	0
Resultaat	0	1.409-	1.626-

Overzicht van de kosten van overhead

Vanaf het begrotingsjaar 2018 nemen we een apart overzicht van de kosten van de overhead op in het programmaplan (conform BBV-voorschrift), zodat via de programmabegroting inzicht wordt gegeven in de kosten van de overhead voor de gehele organisatie. Overhead heeft betrekking op ondersteunende taken die niet direct dienstbaar zijn aan de externe klant of het externe product. De algemene definitie luidt als volgt: *overhead heeft betrekking op alle kosten die samenhangen met de sturing en de ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.*

In onderstaand overzicht is een specificatie opgenomen van de overhead, waarbij voor het onderscheid naar de verschillende kostencomponenten aansluiting is gezocht bij de definitie en opsomming uit de Notitie Overhead van de BBV-commissie. De inrichting van onze administratie sluit hierop aan.

Overhead	Begroting 2019	Wijze van verdeling en toerekening van overhead
Kosten directie en management primair proces	€ 290.000	combinatie van vaste percentages en verdeling o.b.v. fte's
Kosten concernondersteuning en bestuursondersteuning	€ 961.000	combinatie van vaste percentages en verdeling o.b.v. fte's
Kosten van huisvesting	€ 183.000	combinatie van vaste bedragen en verdeling o.b.v. fte's
Kosten met betrekking tot personeelszaken en organisatie	€ 130.000	combinatie van vaste percentages en verdeling o.b.v. fte's
Kosten van informatievoorziening en automatisering	€ 201.000	Verdeling o.b.v. fte's
Totaal van de kosten van overhead	€ 1.765.000	
Baten in relatie tot de overhead:		
Vergoeding overheadkosten via erfpachtcanon	- € 133.000	
Saldo van de baten en lasten van overhead	€ 1.632.000	
Onttrekking reserve Klimaatbeheersing	- € 6.000	
Saldo/resultaat taakveld 0.4 Overhead	€ 1.626.000	

Op basis van de in bovenstaande tabel weergegeven verdeelsleutels bedraagt de overhead voor programma 1 Regionale samenwerking € 862.000 en voor programma 2 Contractgestuurde dienstverlening € 764.000. Voor de uitvoeringsteams van Contractgestuurde dienstverlening komt dat neer op een gemiddeld bedrag van € 29.970 per fte en dat is een (beperkte) stijging met ca. 2% ten opzichte van de programmabegroting 2018.

Overhead en apparaatskosten

In onderstaand overzicht zijn de lasten gespecificeerd:

	Overhead	Apparaatskosten
Totaal van de kosten van overhead	€ 1.765.000	€ 1.765.000
Organisatiekosten uitvoeringsteams Contractgestuurde Dienstverlening		€ 2.474.000
Organisatiekosten speerpunt- & beleidsondersteuning en projecten		€ 818.000
Totaal	€ 1.765.000	€ 5.057.000
% van de totaal begrote lasten	18,3%	52,4%
Bedrag per inwoner	€ 7,32	€ 20,96

Treasury

Regio Rivierenland heeft één BNG-lening. Op deze lening wordt jaarlijks € 250.000 afgelost. Het rentepercentage van deze lening bedraagt 4,335%. De lening heeft op 1 januari 2019 een saldo van € 2.062.500. Deze lening wordt primair gebruikt voor de financiering van de gronden, die in erfpacht zijn uitgegeven aan Avri (projectfinanciering) en een balanswaarde van € 2.028.519 hebben.

We verwachten dat we in de loop van 2019 een nieuwe lening moeten aantrekken. Het moment van opnemen en het bedrag van de nieuwe lening zijn afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek naar de huisvestingssituatie (mede naar aanleiding van het opzeggen van de huur door GGD Gelderland-Zuid) en de bestuurlijke besluitvorming daaromtrent.

In het nieuwe BBV worden alle rentelasten en rentebaten begroot en verantwoord op het taakveld Treasury. In de paragraaf Financiering is een renteschema opgenomen, dat inzicht geeft in de rentebaten, rentelasten en het begrote renteresultaat. Het saldo en de samenstelling van het resultaat uit treasury is in onderstaand overzicht samengevat.

Rentelasten externe financiering	€ 104.000
Rentebaten	- € 1.000
Saldo rentelasten en rentebaten	€ 103.000
Af: toerekening rente aan gronden die in erfpacht zijn uitgegeven (projectfinanciering)	- € 85.000
Totaal van de aan taakvelden toe te rekenen rente	€ 18.000
De aan taakvelden toegerekende rente (o.b.v. renteomslagpercentage van 3%)	- € 62.000
Begroot resultaat uit treasury (voordelig)	€ 44.000

Het begroot resultaat uit treasury (voordeel) wordt via de gemeentelijke bijdrage teruggegeven aan de gemeenten.

Onvoorziene uitgaven

In de begroting 2019 is een centraal budget voor onvoorziene uitgaven opgenomen van € 10.000, Financiering gebeurt via de gemeentelijke bijdrage.

Vennootschapsbelasting

Regio Rivierenland is vanaf 1 januari 2016 belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Bij de taken die als ondernemersactiviteit worden aangemerkt moet over de behaalde (fiscale) winsten vennootschapsbelasting worden afgedragen, tenzij één van de in de wet opgenomen vrijstellingen van toepassing is.

Voor het begrotingsjaar 2019 wordt geen heffing van vennootschapsbelasting verwacht.

Producten

Tot dit programma behoren de volgende taakvelden/producten:

- Overhead
- Treasury
- In erfpacht uitgegeven gronden
- Onvoorziene uitgaven
- Vennootschapsbelasting

Paragraaf 1 – Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten in 2019

De weerstandscapaciteit van de regio is voldoende om de risico's die we lopen op te vangen. We zetten het beleid ongewijzigd voort.

Toelichting bij de financiële risico's

Onderstaande risico's zijn relevant voor de begroting 2019:

1. Bij Contractgestuurde dienstverlening werken we met dienstverleningsovereenkomsten. Aan het werken met dienstverleningsovereenkomsten zijn financiële risico's verbonden. Financiële risico's en eventuele tekorten bij de uitvoering van taken voor gemeenten kunnen worden opgevangen door inzet van de risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening.
2. GGD Gelderland-Zuid heeft het huurcontract opgezegd per 1 juli 2018. Hierdoor ontstaat een financieel nadeel als gevolg van het wegvallen van de huuropbrengst. De structurele huurderiving op basis van de werkelijke huurprijs in 2018 bedraagt € 341.000. De financiële gevolgen van de gewijzigde huisvestingssituatie worden onderzocht maar zijn op het moment van opstellen van deze programmabegroting nog niet in beeld.
3. Met Avri zijn we in overleg over beëindiging van onze ICT-dienstverlening. In de loop van 2018 worden hierover afspraken gemaakt en daarbij worden ook de financiële consequenties voor beide partijen betrokken.
4. Regio Rivierenland is namens de regiogemeenten en provincie verantwoordelijk voor de organisatie van het regionale vervoersysteem Versis. Het coördineren en beheren van de uitvoering van Versis/Basismobiliteit kan risico's met zich meebrengen. Voor de uitvoering van het vervoer zijn overeenkomsten gesloten met een regiecentrale en een 3-tal vervoerders. Financiële risico's bestaan bij een eventueel faillissement van een van de partijen. Daarnaast bestaan risico's bij onenigheid tussen opdrachtgever en uitvoerende ondernemers, wat uiteindelijke financiële gevolgen kan hebben. Tot slot kunnen er financiële risico's zijn op het gebied van personele verplichtingen, als de uitvoering van Versis door de Regio wordt beëindigd. De gevolgen van financiële risico's en tekorten kunnen worden gefinancierd vanuit de risicoreserve Contractgestuurde dienstverlening.
5. In 2013 is een inventarisatie uitgevoerd naar de financiële risico's bij het Regiokantoor van Regio Rivierenland, waarbij tevens een koppeling is gelegd met de saldi van reserves en voorzieningen om de risico's te kunnen dekken. De in de balans opgenomen algemene reserve van € 474.000 wordt voldoende geacht voor het afdekken van de financiële risico's.
6. In aanvulling op de uitgevoerde risico-inventarisatie bij het Regiokantoor is een vervolgonderzoek uitgevoerd, specifiek gericht op frauderisico's. Frauderisico's kunnen (latent) aanwezig zijn zowel op het gebied van onttrekking van geld of goederen aan de organisatie als ook met betrekking tot de financiële verantwoording. Doel van de frauderisico-analyse is vast te stellen hoe het staat met de kwaliteit van beheersing van frauderisico's. Er functioneren voldoende controle- en beheersingsmaatregelen binnen het Regiokantoor van Regio Rivierenland. De frauderisico's worden als 'laag' gekwalificeerd.

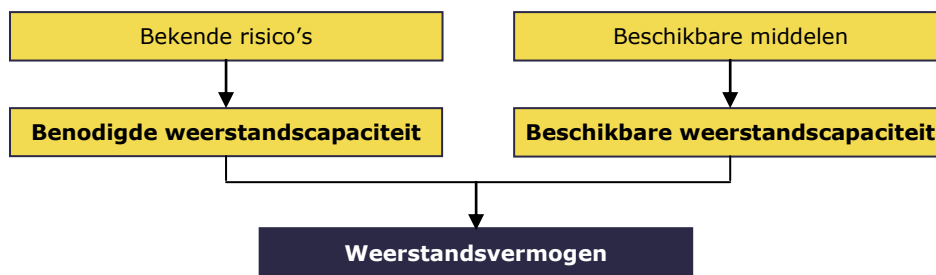
De uitvoeringsaspecten van risicomangement en de daarmee samenhangende ontwikkelingen in de organisatie worden hierna in deze paragraaf toegelicht.

Toelichting op het begrip weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de benodigde weerstandscapaciteit – de ingeschatte risico's – en de beschikbare weerstandscapaciteit – de middelen die beschikbaar zijn om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. Het weerstandsvermogen wordt gevormd door de aanwezige middelen om de nadelige gevolgen van risico's op te vangen.

Het gaat bij het weerstandsvermogen met name om risico's die *niet* via verzekeringen of voorzieningen kunnen worden ondervangen.

In onderstaand schema is dit weergegeven:

De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door:

- de verwachte impact van de aanwezige risico's;
- de gewenste mate van zekerheid dat de risico's kunnen worden opgevangen;
- de mate waarin de risico's al op andere wijze zijn afgedekt.

De beschikbare weerstandscapaciteit is het totaal aan middelen en mogelijkheden waarover de regio kan beschikken om eventueel optredende niet begrote kosten af te dekken, zonder invloed op de uitvoering van taken.

De middelen die we tot de beschikbare weerstandscapaciteit rekenen zijn:

- de vrije aanwendbare reserves;
- de stille reserves;
- de post onvoorzien in de begroting.

Beleid omtrent weerstandscapaciteit

Regio Rivierenland is een gemeenschappelijke regeling die taken uitvoert in opdracht van tien gemeenten. Het weerstandsvermogen van de regio wordt gevormd door het weerstandsvermogen van de afzonderlijke gemeenten. Niettemin zijn er redenen om ook binnen de regio financiële weerstand op te bouwen. Op grond van wettelijke voorschriften is de regio verplicht voorzieningen te vormen voor kwantificeerbare risico's, verplichtingen en verliezen. Daarnaast is het wenselijk om voor bepaalde activiteiten een reserve te hebben om te voorkomen dat bedrijfsresultaten en onvoorzien omstandigheden grote afwijkingen veroorzaken in de jaarlijks geraamde gemeentelijke bijdragen en tarieven. De afgelopen jaren is de vaste gemeentelijke bijdrage van de gemeenten deels omgezet naar dienstverleningsovereenkomsten. Het leveren van maatwerk en flexibiliteit heeft als nadeel dat er meer (financiële) risico's in de bedrijfsvoering ontstaan. Om deze risico's op te kunnen vangen heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met de vorming van reserves.

Overzicht van weerstandscapaciteit en risico's bij de programma's Regionale samenwerking en Contractgestuurde dienstverlening

Om het inzicht te versterken in de bestaande en toekomstige financiële risico's en de mate waarin deze zijn afgedekt door reserves heeft het Regiokantoor een onderzoeksrapport 'Risico's bij Regio Rivierenland' op laten stellen. Mede op basis van de uitkomsten van de risico-inventarisatie en de in het onderzoeksrapport opgenomen adviezen is een algemene reserve gevormd van € 474.000 voor het afdekken van deze (financiële) risico's.

In algemene zin kan gesteld worden dat er geen (grote) risico's zijn bij het Regiokantoor die om directe aanpassing in de bedrijfsvoering vragen.

Voor het opvangen van tekorten (en overige financiële risico's) bij de uitvoering van contractactiviteiten (programma 2 Contractgestuurde dienstverlening) is een risicoreserve gevormd. Deze reserve is bedoeld om tegenvallende resultaten en/of wegvallende vraag op flexibele taken op te kunnen vangen. Een reserve van maximaal 30% van de totale uitgaven bij Contractgestuurde dienstverlening wordt voldoende geacht om de bedrijfsvoeringrisico's op te kunnen vangen (besluit van het Algemeen Bestuur uit april 2011). De flexibele taken van Contractgestuurde dienstverlening bevatten risico's voor Regio Rivierenland, waarbij te denken valt aan: ziekte en inhuur van personeel, afschrijving van materieel en fluctuaties in de vraag naar diensten/producten. Ook zijn er risico's op het gebied van vraag en aanbod. Hiertegenover staat dat de gemeenten betalen voor de gevraagde diensten. In het uiterste geval zijn gemeenten als eigenaar van de Regio Rivierenland verantwoordelijk voor tekorten die niet kunnen worden gedekt uit de gevormde reserves.

Onvoorziene uitgaven

In de Nota reserves en voorzieningen is ten aanzien van de weerstandscapaciteit van de programma's Regionale samenwerking en Contractgestuurde dienstverlening bepaald dat er een post 'onvoorzien' in de begroting opgenomen kan worden voor incidentele tegenvallers.

In de programmabegroting 2019 is een bedrag van € 10.000 opgenomen voor onvoorziene uitgaven.

Maatregelen op het gebied van risicobeheersing en risicomangement

We hebben verzekeringen afgesloten voor onze eigendommen en voor het personeel. We hebben verzekeringen op het gebied van brand/opstal + inventaris/goederen, computerverzekering, aansprakelijkheid, rechtsbijstand, fraude & beroving en goed werkgeverschap. Eventuele financiële risico's en kosten van schades kunnen veelal via verzekeringspolissen worden gedekt.

De werkorganisatie en de werkprocessen zijn zodanig ingericht, dat voldoende (controle-) procedures en beheersmaatregelen functioneren om financiële risico's en frauderisico's te voorkomen of in ieder geval te beperken. We werken met (meerjarige) contracten, bijvoorbeeld op het gebied van huisvesting/onderhoud om de risico's ten aanzien financiële verplichtingen te reduceren. Ook voor de inkomsten geldt, dat we contractafspraken maken met onze klanten (bijvoorbeeld via dienstverleningsovereenkomsten). Het beheer van subsidiegelden en de bewaking van subsidievoorwaarden en -verplichtingen is voldoende ingebed in de organisatie.

Ten aanzien van de geldmiddelen wordt opgemerkt dat de organisatie geen eigen kas heeft. Alle geldstromen lopen via de bank (BNG), waardoor geen risico's bestaan ten aanzien van vervreemding of verduistering van kasgelden. De banktegoeden zijn ondergebracht bij de schatkist, waardoor ook ten aanzien van het onrechtmatig gebruik van banktegoeden de financiële risico's grotendeels zijn afgedicht, omdat voor het ontvreemden van gelden extra stappen ondernomen moeten worden. Bovendien zijn in het proces van bankbetalingen meerdere controlestappen aangebracht.

Voor wat betreft de gemeentelijke bijdrage zijn in de Regeling Regio Rivierenland bepalingen opgenomen, waardoor financiële risico's worden beperkt, in ieder geval voor de korte termijn. Overige getroffen maatregelen betreffen voornamelijk organisatorische maatregelen, passend bij de ontwikkelingen in de bedrijfsvoering en de dynamiek van het werken in een gemeentelijke (politieke) omgeving. Er wordt geïnvesteerd in personeel via training, opleidingen en loopbaanbegeleiding. Daarnaast is er aandacht voor de kwaliteit, betrouwbaarheid en continuïteit van (ICT-)systemen en de hiermee samenhangende activiteiten op het gebied van databeheer en informatiebeveiliging.

Paragraaf 2 – Onderhoud kapitaalgoederen

Belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten in 2019

We zetten het beleid voort. Er is een actueel meerjarig onderhoudsplan opgesteld voor de panden J.S. de Jongplein en Burg. van Lidth de Jeudelaan in Tiel.

Beleidskader

Het beleid ligt vast in het meerjarenonderhoudsplan

De beleidskader ligt vast in de beleidsnotitie Onderhoud gebouwen. Uitgangspunt is dat op langere termijn de gebouwen op een adequate wijze worden onderhouden. Renovaties en nieuwbouw moeten hiervan los worden gezien. Hiervoor moeten afzonderlijk middelen beschikbaar worden gesteld door het Algemeen Bestuur. Begin 2016 zijn door een daartoe gespecialiseerd bureau nieuwe meerjarige onderhoudsplannen opgesteld. De onderhoudsplannen voor de panden Burg. van Lidth de Jeudelaan en J.S. de Jongplein zijn doorgerekend voor 20 jaar. Jaarlijks wordt nagegaan of de voorziening een toereikend saldo heeft en of het meerjarenonderhoudsplan bijstelling behoeft.

Financiële consequenties en vertaling daarvan in de begroting

De jaarlijkse storting in de onderhoudsvoorziening in de programmabegroting 2019 bedraagt € 66.000 en sluit aan op het meest recente meerjarig onderhoudsplan.

In verband met het lopende onderzoek naar de huisvestingssituatie wordt het periodiek groot onderhoud in 2018 beperkt tot de noodzakelijke werkzaamheden en wordt voor het begrotingsjaar 2018 een lage inzet van de onderhoudsvoorziening voorzien. Als de besluitvorming rondom de nieuwe huisvestingssituatie is afgerond, wordt in 2019 een inhaalslag gemaakt, reden waarom in de begroting 2019 een geraamde inzet van de voorziening in de begroting is opgenomen van € 200.000.

Onderhoud gebouwen <i>Bedragen x € 1.000</i>	2019	2020	2021	2022	2023
Stand voorziening onderhoud gebouwen 1 januari	210	76	92	82	88
Dotatie voorziening	66	66	66	66	66
Onttrekking voorziening	-200	-50	-75	-60	-90
Stand 31 december	76	92	82	88	64

In de afgelopen jaren zijn geplande onderhoudswerkzaamheden gedeeltelijk uitgesteld of gecombineerd uitgevoerd in samenhang met lopende investeringen in en aan onze panden.

Burg. van Lidth de Jeudelaan

In 2017 zijn de volgende onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd:

- * Buitenschilderwerk (pand Burg. van Lidth de Jeudelaan).
- * Renovatie brandmeldinstallatie (Pand Burg. van Lidth de Jeudelaan).

Pand J.S. de Jongplein

De geplande werkzaamheden voor een gefaseerde uitvoering van de dakrenovatie aan het pand J.S. de Jongplein zijn in afwachting van de nieuwe huisvestingssituatie uitgesteld.

Belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten in 2018

Algemeen

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de programma's te realiseren.

Voor een goede bedrijfsvoering zijn budget, personeel met kennis en kunde, infrastructuur, leiding/aansturing, een goede communicatie, informatie en beheersinstrumenten nodig. Ook is een efficiënte inrichting van de organisatie en een gezonde samenwerkingscultuur, samen met gemeenten en andere partners cruciaal om de doelstellingen van de regionale samenwerking te bereiken en onze dienstverlening adequaat te kunnen uitvoeren.

Onze organisatie is voortdurend in verandering door de dynamiek in het openbaar bestuur en de ontwikkelingen in de samenleving. Verandering zal de constante factor zijn voor onze organisatie. Dat vraagt een organisatie die daarmee om kan gaan en kwaliteit blijft leveren. Het Dagelijks Bestuur is verantwoordelijk voor een adequate bedrijfsvoering. Het Algemeen Bestuur heeft een hierbij een kaderstellende en controlerende taak.

Inrichting van de organisatie

De organisatie van Regio Rivierenland bestaat uit drie onderdelen:

- **Staf (Concern- en bestuursondersteuning)**: dit onderdeel is gericht op de interne dienstverlening aan de andere twee onderdelen en is gericht op de bedrijfsvoering van Regio Rivierenland.
- **Beleid en projecten (onderdeel van het programma Regionale samenwerking)**: dit onderdeel richt zich volledig op de procesmatige facilitering van de beleidsmatige samenwerking tussen de gemeenten op o.a. de drie Speerpunten (Agribusiness, Economie & Logistiek en Recreatie & Toerisme) en op de doorlopende programmalijnen op diverse gebieden zoals duurzaamheid, mobiliteit en wonen. Daarmee worden de opgaven uit programma 1 van de begroting verwezenlijkt.
- **Contractgestuurde Dienstverlening**: dit onderdeel levert op contractbasis diensten voor de gemeenten. Daarmee worden de opgaven uit programma 2 van de begroting gerealiseerd.

Staf (Concern- en beleidsondersteuning)

De ondersteunende middelen (P&O, Financiën & Control, Administratie, Informatievoorziening & Automatisering, Huisvesting, JZ, Archief, Communicatie, Bestuursondersteuning/-secretariaat) staan direct ten dienste van de bedrijfsvoering van het Regiokantoor. De koers voor 2019 is om met efficiënte inzet van middelen een kwalitatief goede dienstverlening te bieden op basis van resultaatafspraken. Ten behoeve van de instandhouding van de regionale samenwerking zelf, zijn op concernniveau werkzaamheden nodig die ten goede komen aan alle regio-onderdelen.

De concernondersteuning is gericht op:

- Het werkgeverschap (CAR-UWO, personeelsregelingen, OR en GO)
- De planning- en controlcyclus
- Control (auditcomité, interne controle, algemene financiële en juridische control)
- Organisatie-inrichting (treasury, budgetbeheer, mandatering, organisatieregelingen)
- Juridische control (gemeenschappelijke regeling en interne reglementen en verordeningen)
- Archief (centrale archiefverantwoording en -wetgeving)
- Concerncommunicatie (website, intranet, nieuwsuitingen, folders)
- Bestuursondersteuning (faciliteren bestuursvergaderingen, regiomiddagen, regionale agendacommissie en bijeenkomsten)

De overige middelenfuncties, waarbij dienstverleningsafspraken kunnen worden gemaakt, zijn ondergebracht bij het onderdeel Contractgestuurde Dienstverlening met een directe kostentoedeling naar de onderdelen waar werkzaamheden voor worden verricht. Door deze werkwijze wordt de werkelijke kostprijs per onderdeel transparant. Hierdoor kunnen ook makkelijker diensten buiten onze organisatie worden aangeboden, waarmee inkomsten worden gegenereerd.

Beleid en projecten (Regionale samenwerking)

De samenwerking tussen de gemeenten wordt gefaciliteerd door drie speerpuntondersteuners en diverse beleidsmedewerkers voor projecten. Zij faciliteren de samenwerking tussen de gemeenten op een hoogwaardig procesmatig niveau en anticiperen daarbij op de wensen van de gemeenten en maatschappelijke ontwikkelingen (veranderingen, bedreigingen en kansen voor de gemeenten). In 2019 bestendigen we deze werkwijze. We blijven investeren in de gezamenlijke ontwikkeling van de drie speerpuntondersteuners en de medewerkers die op projectniveau werkzaam zijn voor de doorlopende programmalijnen. We zetten, samen met de gemeenten, in op het transparant maken en houden van de onderwerpen die op regionaal niveau spelen, zodat de gemeenten het overzicht behouden en de inhoudelijke richting kunnen blijven bepalen. We blijven investeren in onze communicatie. Onze website moet de bron zijn waar onze gemeenten, maar ook andere belangstellenden de juiste informatie makkelijk kunnen vinden.

Contractgestuurde dienstverlening

Voor Contractgestuurde Dienstverlening zetten we in op een efficiënte interne backoffice en slimme automatisering zodat we op kostenefficiënte wijze producten kunnen leveren aan onze gemeenten.

Wijziging topstructuur

In 2017 is de wijziging van de topstructuur geëffectueerd. Regio Rivierenland bestaat uit twee afdelingen, waarbij de ene zich richt op de contractgestuurde diensten en de andere alle beleidsvoorbereidende en ondersteunende taken, waaronder de speerpunten, onder de hoede neemt. Het nieuwe management - directeur en manager Contractgestuurde dienstverlening - is per 1 mei 2017 gestart en de onderlinge samenwerking en het zoeken naar verbinding, zowel intern als extern, is geïntensiveerd en verbeterd.

Beleidsindicatoren

Met de wetswijziging van maart 2016 in het kader van de Vernieuwing van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) zijn een aantal beleidsindicatoren vastgesteld, die verplicht in de programma's en programmaverantwoording opgenomen moeten worden.

De wettelijk voorgeschreven beleidsindicatoren binnen programma 3 zijn in het hierna opgenomen overzicht benoemd en toegelicht.

Beleidsindicator:	
Personele formatie (fte per 1.000 inwoners)	0,22
Personele bezetting (fte per 1.000 inwoners)	0,21
Externe inhuur (% van totale salariskosten)	0,9%
Overhead (% van de totale lasten)	18,3%
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	€ 20,96

Toelichting bij de beleidsindicatoren

Personele formatie en personele bezetting

De personele formatie is gebaseerd op het formatieoverzicht met datum 1 juli 2016, waarin ook de vacatures zijn meegenomen. Als gevolg van de nieuwe taakuitvoering per 1 april 2018 op het gebied van ondersteuning Wmo en Jeugdhulp is de personele formatie met 7,87 fte uitgebreid (formatie bij Programmabureau Wmo/Jeugd, inclusief secretaris Beschermingstafel).

De personele bezetting betreft de situatie per 1 april 2018, waarin de besluiten met betrekking tot de personele formatie en aanstellingen t/m maart 2018 zijn verwerkt.

	Personele formatie (inclusief vacatures)	Personele bezetting
	fte	fte
Directie en management primair proces	2,00	2,00
Concern- en bestuursondersteuning, ICT en administratie	14,08	12,95
Speerpunt- & beleidsondersteuning en projecten	8,40	8,91
Uitvoeringstaken Contractgestuurde dienstverlening	27,49	27,42
Totaal fte	51,97	51,28
Totaal fte per 1.000 inwoners	0,22	0,21

De personele bezetting is per saldo 0,69 fte lager dan de personele formatie. Het verschil kan als volgt worden verklaard:

* Meer personeel Contractgestuurde dienstverlening / RMC & Leerplicht	+ 1,00
* Meer personeel voor beleidsondersteuning en projecten	+ 0,50
* Minder personeel bij Contractgestuurde dienstverlening / Sociale recherche	- 0,20
* Minder personeel Concernondersteuning / Financiën	- 0,39
* Vacatureruimte (nog niet opengestelde vacatures)	- 1,70
* Overige mutaties, per saldo	+ 0,10
Totaal verschil	<u>-0,69</u>

Toelichting:

Ten opzichte van de begroting 2018 is de personele bezetting bij RMC/Leerplicht gereduceerd. De extra salarislasten van 1,0 fte worden gefinancierd door projectgerelateerde inkomsten en door inzet van de RMC-reserve.

De kosten van de hogere personele bezetting voor beleidsondersteuning en projecten wordt gefinancierd door extra inkomsten, zoals de opbrengst van de ureninzet voor Basismobiliteit (Versis).

De vermindering van de personele bezetting bij Sociale recherche wordt veroorzaakt door de deelname aan het generatiepact van een medewerker.

De personele formatie voor de financiële taken is niet volledig ingevuld.

De vacatures hebben betrekking op de functie van beleidsadviseur Communicatie bij Concern- en bestuursondersteuning (0,7 fte) en de vacatureruimte bij inkoop als gevolg van het vertrek van een medewerker (1,0 fte).

Externe inhuur

De in de salarisbegroting opgenomen budgetten voor (structurele) externe inhuur zijn net als in voorgaande jaren laag en bedragen minder dan 1% van de totale begrote salarislasten.

In het geval we voor (tijdelijke) projecten extern personeel inhuren, worden de lasten hiervan gefinancierd uit de projectopbrengsten. De eventuele inhuurkosten voor projecten zijn niet in de salarisbegroting meegenomen.

Paragraaf 4 – Financiering

Belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten in 2019

We zetten het beleid ongewijzigd voort.
Er zijn geen punten die specifieke aandacht nodig hebben.

Beleidskader: het Treasurystatuut van de regio

In het Treasurystatuut staan de uitgangspunten en doelstellingen voor het treasurybeleid vermeld. De uitvoering en ontwikkelingen worden in deze paragraaf toegelicht.

Onderdelen:

- Algemene ontwikkelingen
- Treasurybeheer
- (Krediet) Risicobeheer
- Financiering
- Ontwikkeling liquiditeitspositie

Algemene ontwikkelingen

Dit onderdeel schetst de belangrijkste interne en externe ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op de treasuryfunctie, alsmede wijzigingen in de Wet Financiering Decentrale Overheden (wet Fido), de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo), de wet Hof en het Verplicht Schatkistbankieren voor decentrale overheden.

Interne ontwikkelingen

Regio Rivierenland voldoet bij de uitvoering van de treasuryfunctie aan de wet- en regelgeving. Bij wet van 11 december 2013 tot wijziging van de Wet financiering decentrale overheden is het een verplichting geworden om overtollige liquide middelen aan te houden in de schatkist van het Rijk. Gelden tegen gunstige rentetarieven uitzetten op spaarrekeningen of deposito's bij andere financiële instellingen is met de invoering van Schatkistbankieren niet meer toegestaan. Er mag een bedrag ter hoogte van 0,75% (met een ondergrens van € 250.000) van het jaarlijkse begrotingstotaal buiten de schatkist gehouden worden voor de uitvoering van dagelijkse taken. Door de invoering van het verplicht schatkistbankieren en de lage rentestand hebben wij geen bancaire rente-inkomsten in onze begroting.

Externe ontwikkelingen, rente-ontwikkelingen

De belangrijkste externe ontwikkelingen zijn (internationale) economische indicatoren en de invloed hiervan op de geld- en kapitaalmarkt, alsmede wijzigingen in wet- en regelgeving. Regio Rivierenland kent geen zelf ontwikkelde rentevisie. Zij volgt de marktgegevens en renteontwikkelingen via publicaties van gerenommeerde financiële instellingen. We verwachten dat de rente op de geld- en kapitaalmarkt in de komende periode op het huidige lage niveau zal blijven.

Treasurybeheer

Het treasurybeheer is de (beleids) uitvoering van de treasuryfunctie, binnen de kaders van het huidige treasurystatuut. De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, financiële geldstromen, de financiële posities en hieraan verbonden risico's. Met de invoering van schatkistbankieren is de aandacht voor het volgen en bewaken van de banksaldi en de mutaties in 's Rijks schatkist verder geïntensiveerd.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een wettelijke limiet en bepaalt de maximale omvang van de externe kortgeldpositie in enig jaar. De zogenaamde netto vlottende schuld mag maximaal 8,2% bedragen van het begrotingstotaal van € 9.650.000. Daarboven moet lang geld worden aangetrokken. De kasgeldlimiet voor Regio Rivierenland bedraagt voor 2019 afgerond € 791.000.

Renterisico

De renterisiconorm is ook een wettelijke limiet en beperkt de vaste schuld die in enig jaar voor aflossing of renteherziening in aanmerking komt tot 20% van het begrotingssaldo. De vaste schuld van Regio Rivierenland bestaat uit geldleningen waarop geen renteherzieningen plaatsvinden. Derhalve is er geen renterisico.

Kredietrisicobeheer

Regio Rivierenland loopt geen risico's bij het uitzetten van geldmiddelen. De gelden zijn belegd conform de voorwaarden genoemd in het treasurystatuut.

Frauderisico

We hebben bij het Regiokantoor een inventarisatie van frauderisico's uitgevoerd. Het doel van deze frauderisico-analyse is vast te stellen hoe het staat met de kwaliteit van beheersing van frauderisico's binnen onze organisatie en welke beheersingsmaatregelen er eventueel nog genomen moeten worden ter voorkoming van eventuele fraude. De belangrijkste frauderisico's hebben betrekking op fraude met bancaire middelen, kantoorvoorraden en onrechtmatig gebruik van subsidiegelden. Er functioneren voldoende controle- en beheersingsmaatregelen binnen het Regiokantoor van Regio Rivierenland en de frauderisico's worden als 'laag' gekwalificeerd.

Financiering

De aanwezige vaste activa (inclusief gronden en kapitaalbelangen) zijn bijna volledig met lang vermogen gefinancierd, deels via een langlopende lening bij de BNG en deels met eigen vaste financieringsmiddelen (reserves). De financiële positie is goed en de financieringsverhoudingen op basis van de geprognosticeerde balans per 1-1-2019 zijn gezond, zoals onderstaand overzicht laat zien:

	Prognosebalans 1.1.2019
(bedragen x € 1.000)	
Totaal kapitaalbeslag in vaste activa	4.339
Financiering als volgt:	
Eigen vaste financieringsmiddelen (reserves)	1.516
Vaste schulden (langlopende BNG-lening)	2.063
Financiering met vlottende passiva, per saldo	760
Totaal van de financiering	4.339

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat het aandeel van de vlottende passiva voor de financiering van de vaste activa toeneemt ten opzichte van de begroting 2018. Dit heeft te maken met de afbouw van de reserves, ondermeer ten behoeve van de voorfinanciering van het glasvezelproject (breedband).

De bestaande leningenportefeuille geeft het volgende verloop te zien.

Leningenportefeuille Bedragen x € 1.000						
Naam	Oorspr. hoofdsom	Rente	Looptijd	Afgelost in	Stand 1-1-2019	Stand 1-1-2020
Lening BNG	5.000	4,335%	20 jaar	2027	2.063	1.813
Totaal vaste schulden:					2.063	1.813

De langlopende BNG-lening wordt gebruikt voor de financiering van de in erfpacht aan Avri uitgegeven gronden, die een balanswaarde hebben van € 2.028.519. De overige investeringen in materiële vaste activa zijn voor het grootste deel gefinancierd met eigen financieringsmiddelen (reserves). Een belangrijk voordeel van de financiering met eigen financieringsmiddelen (reserves) is, dat geen rentelasten betaald hoeven te worden. Als gevolg van de afbouw van reserves en de jaarlijkse aflossingen op de bestaande BNG-lening loopt de langlopende financiering terug en moeten we additionele externe financiering aantrekken. Als er nieuwe rentelasten in de begroting komen in verband met een nieuwe lening daalt het resultaat uit Treasury, waardoor de gemeentelijke bijdrage gaat stijgen. De mate waarin is afhankelijk van de rente die voor de nieuwe lening betaald moet worden en het tempo van de afbouw van de reserves.

Op de bestaande lening wordt jaarlijks € 250.000 afgelost en na de betaling van de aflossingstermijn van januari 2019 is het saldo van de lening niet meer toereikend voor de financiering van de in erfpacht uitgegeven gronden. We verwachten daarom dat we in 2019 een nieuwe langlopende lening moeten aantrekken. Dit is echter mede afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek naar de huisvestingssituatie en de bestuurlijke besluitvorming rondom het gebruik en de eigendom van onze panden.

Wettelijke kaders

In de Notitie Rente 2017 van de BBV-commissie zijn voorschriften opgenomen voor de wijze waarop de rente verwerkt moeten worden in de begroting. Alle rentelasten en rentebaten uit hoofde van financieringen moeten bij Treasury worden verantwoord. Er mag een rentevergoeding over eigen financieringsmiddelen (reserves) worden berekend, maar deze rentevergoeding is gemaximeerd tot het rentepercentage dat is gebaseerd op het gewogen samenstel van de rentelasten over de externe financiering (langlopend én kortlopend). De omslagrente moet op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele vaste activa. Het in de begroting voorgerecalculeerde omslagpercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond. De BBV-commissie doet de aanbeveling om het Renteschema uit de Notitie Rente 2017 op te nemen in de paragraaf Financiering van de begroting.

In de begroting 2019 hebben we de rentepercentages toegepast die in onderstaand overzicht zijn opgenomen.

	Rentepercentage
Langlopende financiering (lening BNG)	4,335%
Rentevergoeding over eigen financieringsmiddelen (reserves)	2,5%
Omslagrente	3,0%

De bespaarde rente met betrekking tot eigen financieringsmiddelen komt in de begroting ten gunste van de exploitatie en maakt onderdeel uit van het resultaat uit Treasury.

Op de volgende pagina is het Renteschema opgenomen uit de Notitie Rente 2017 van de BBV-commissie, waarmee inzicht wordt gegeven in de rentelasten, de rentebaten, het renteresultaat en de wijze van toerekening van de rente aan investeringen.

Renteschema:

Rentelasten externe financiering (lange financiering)	€ 104.000
Rentebaten	- € 1.000
Saldo rentelasten en rentebaten	€ 103.000
Af: toerekening rente aan gronden die in erfpacht zijn uitgegeven (projectfinanciering)	- € 85.000
Totaal van de aan de overige vaste activa toe te rekenen externe rente	€ 18.000
Rente over het eigen vermogen (een rentevergoeding van 2,5%)	€ 38.000
Totaal van de aan de overige vaste activa toe te rekenen rente	€ 56.000
De aan de overige vaste activa toegerekende rente (o.b.v. renteomslagpercentage van 3%)	- € 62.000
Begroot renteresultaat (voordelig)	€ 6.000

Het resultaat uit Treasury (opgenomen in programma 3) komt uit op € 44.000 (voordelig) en is als volgt opgebouwd:

* Renteresultaat: € 6.000.

* Rentevergoeding eigen financieringsmiddelen (reserves): € 38.000.

Ten opzichte van de begroting 2018 is het resultaat uit treasury gedaald met € 16.000. Dit is in onderstaande tabel inzichtelijk gemaakt.

	Begroting 2019	Begroting 2018
Renteresultaat	6.000	5.000
Rentevergoeding eigen financieringsmiddelen (reserves)	38.000	55.000
Resultaat uit Treasury	44.000	60.000

De rentevergoeding over de eigen financieringsmiddelen (reserves) is gedaald als gevolg van de geraamde afbouw van reserves.

Paragraaf 5 – Verbonden partijen

Belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten in 2019

We zetten het beleid ongewijzigd voort.

Visie en beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

Verbonden partijen zijn rechtspersonen waarmee Regio Rivierenland een bestuurlijke en financiële band heeft. In de begroting en jaarstukken wordt aandacht besteed aan de verbonden partijen. Dit is vanwege bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en risico's die samenhangen met verbonden partijen.

In de financiële verordening is bepaald dat nieuwe verbonden partijen en wijzigingen in bestaande verbonden partijen of eventuele problemen en beëindiging van bestaande verbonden partijen in deze paragraaf behandeld dienen te worden.

Nieuwe verbonden partijen of wijzigingen

Er worden in 2019 geen mutaties in verbonden partijen verwacht.

Ongewijzigde verbonden partijen

Deelname in vennootschappen

ARN B.V.

De Regio participeert in de afvalverbrandingsinstallatie van ARN B.V. te Weurt. De aandelen zijn als volgt over de verschillende aandeelhouders verdeeld:

Milieusamenwerking Afvalverwijdering Regio Nijmegen (MARN)	3.750	aandelen
Regio De Vallei	1.176	aandelen
Regio Rivierenland	588	aandelen
Door de rechtspersoon gehouden eigen aandelen	490	aandelen
Remondis Nederland B.V.	<u>3.996</u>	aandelen
Totaal	10.000	aandelen

De Regio heeft 588 aandelen van nominaal € 454 waarvan 100% is gestort. De totale waarde (verkoopprijs) van de deelneming bedraagt € 266.952. Omdat we een kapitaalbelang hebben van meer dan 5% vallen de (dividend)opbrengsten van de deelneming onder de deelnemingsvrijstelling en hoeven we hierover geen vennootschapsbelasting te betalen.

Relevante cijfers van Afvalverwerking Regio Nijmegen (ARN B.V.)

	(x € 1.000)
Eigen vermogen 31 december 2016	17.593
Vreemd vermogen 31 december 2016	54.851
Balanstotaal 31 december 2016	72.444
Netto resultaat 2016	512

De cijfers zijn overgenomen uit de jaarrekening 2016 van afvalenergiecentrale ARN B.V. Over 2017 zijn nog geen cijfers beschikbaar.

Deelname in samenwerkingsverbanden

Regio Rivierenland heeft geen bestuurlijke en/of financiële belangen in andere samenwerkingsverbanden.

Overzicht van baten en lasten en gemeentelijke bijdrage

Totaaloverzicht

Overzicht van baten en lasten <i>Bedragen x € 1.000</i>		Rekening 2017	B 2018 t/m AB mrt	Begroting 2019
Lasten				
1. Regionale samenwerking		2.802	1.088	1.128
2. Contractgestuurde dienstverlening		5.952	5.757	6.704
3. Algemene baten en lasten		0	1.536	1.818
Totaal lasten		8.754	8.381	9.650
Baten				
1. Regionale samenwerking		786	25	0
2. Contractgestuurde dienstverlening		5.861	6.243	7.173
3. Algemene baten en lasten		0	159	220
Voordeel huisvestingskosten		149	148	0
Totaal baten		6.796	6.575	7.393
Gemeentelijke bijdrage				
1. Regionale samenwerking		1.786	1.820	1.990
2. Contractgestuurde dienstverlening		0	0	0
3. Algemene baten en lasten		0	38-	34-
Voordeel huisvestingskosten		116-	148-	0
Totaal gemeentelijke bijdrage		1.670	1.634	1.956
Saldo van baten en lasten		288	172	301
Mutaties reserves				
1. Regionale samenwerking	Onttr.	369	0	0
	Stort.	0	0	0
2. Contractgestuurde dienstverlening	Onttr.	157	166	295
	Stort.	66	0	0
3. Algemene baten en lasten	Onttr.	0	6	6
	Stort.	0	0	0
Resultaat		172-	0	0

Ontwikkeling gemeentelijke bijdrage <i>Bedragen x € 1.000</i>		Rekening 2017	B 2018 t/m AB mrt	Begroting 2019
1. Regionale samenwerking		1.786	1.820	1.990
2. Contractgestuurde dienstverlening		0	0	0
3. Algemene baten en lasten		0	38-	34-
Voordeel huisvestingskosten		116-	148-	0
Totaal		1.670	1.634	1.956
				19,7%

De gemeentelijke bijdrage in de begroting 2019 komt uit op een bedrag van € 8,11 per inwoner. Dat is hoger dan in voorgaande jaren. De mutaties worden hierna toegelicht.

Ontwikkeling gemeentelijke bijdrage

Als we het voordeel huisvestingskosten buiten beschouwing laten, in verband met het feit dat GGD Gelderland-Zuid de huur heeft opgezegd, geeft de ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage het volgende beeld:

Gemeentelijke bijdrage	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019
Gemeentelijke bijdrage programma 1 t/m 3	1.786.000	1.782.000	1.956.000
Aantal inwoners	238.326	239.907	241.254
Bedrag per inwoner (excl. voordeel huisvestingskosten)	7,49	7,43	8,11

Toelichting:

Als gevolg van de in 2018 doorgevoerde wijzigingen in de topstructuur en overige kostenbesparingen kon de gemeentelijke bijdrage in de programmabegroting 2018 worden verlaagd, ondanks de begrote stijging van de salariskosten in de begroting 2018 met 3%.

De in de begroting 2018 verwerkte salariskostenstijging met 3% is als volgt opgebouwd:

- stijging van de pensioenpremies op 1 januari 2017: 1,5%.
- geraamde stijging van de salarissen na 1 mei 2017 (CAO-stijging): 1,5%.

De werkelijke stijging van de salariskosten in 2018 bedraagt 6,5% en bestaat uit een stijging van de salarissen conform CAO-afspraken over de periode 1.5.2017 t/m 31.12.2018 (+3,25%), stijging van de pensioenpremies op 1-1-2017 én op 1-1-2018 (+ 2,25%), uitbetaling bovenwettelijke verlofuren via het IKB (+ 0,8%) en hogere premies voor de werknemersverzekeringen en zorgverzekeringswet (+ 0,2%). De werkelijke salariskostenstijging valt in 2018 derhalve 3,5% hoger uit dan begroot. Het effect op de gemeentelijke bijdrage schatten we in op een bedrag van ca. € 50.000 (nadeel). Via de bestuursrapportage 2018 wordt het financiële nadeel in de begroting 2018 verwerkt.

De stijging van de gemeentelijke bijdrage in de begroting 2019 is in onderstaand overzicht gespecificeerd.

Gemeentelijke bijdrage in de begroting 2018	€ 1.634.000	
In de gemeentelijke bijdrage 2018 opgenomen voordeel huisvestingskosten (in de programmabegroting 2019 is geen voordeel huisvestingskosten meer geraamd i.v.m. de huuropzegging door GGD Gelderland-Zuid)	€ 148.000	
Gemeentelijke bijdrage begroting 2018 bij programma 1 t/m 3	€ 1.782.000	
Mutaties in de begroting 2019:		
Ondersteuning voor Wonen (conform bestuurlijke besluitvorming)	€ 60.000	N
Uitvoeringsbudget voor het Regionaal Investeringsfonds (conform bestuurlijke besluitvorming)	€ 20.000	N
Lager resultaat uit Treasury	€ 16.000	N
Aframing budget voor onvoorziene uitgaven	€ - 10.000	V
Lagere last voor de heffing van vennootschapsbelasting	€ - 2.000	V
Stijging van de salariskosten, per saldo met 6,25% <i>Dit betreft een extra stijging ten opzichte van de begroting in 2018 met 3,50% en een verwachte stijging in 2019 (overeenkomstig de in de Kaderbrief vastgelegde uitgangspunten voor de begroting 2019) met 2,75%.</i>	€ 90.000	N
Gemeentelijke bijdrage in de begroting 2019	€ 1.956.000	

Gemeentelijke bijdrage begroting 2018

Overzicht besluiten Algemeen Bestuur na vaststelling programmabegroting 2018

Nr.	Omschrijving	Bedrag x € 1.000	I/S	Datum besluit
	Gem. bijdrage programmabegroting 2018	1.634		
	Door het Algemeen Bestuur vastgestelde wijzigingen van de (concept)programmabegroting 2018: geen mutaties of wijzigingen			
	Geen begrotingswijzigingen t/m AB van maart 2018			
	Gem. bijdrage begr. 2018 (t/m AB mrt 2017)	1.634		
	<i>De begrotingswijzigingen vanaf april 2018 worden in de Bestuursrapportage 2018 verwerkt.</i>			

Verschillenanalyse per programma

Programma 1 Regionale Samenwerking				Bedragen x € 1.000	
	B 2018 t/m AB mrt	Begroting 2019		Vershil	Impact op gemeentelijke bijdrage
Lasten	1.088	1.128	→	40	
Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten	Lasten voor de ondersteuning door de Regio op het gebied van Wonen. Deze lasten werden voorheen ook door de gemeenten betaald, maar zijn in 2019 voor het eerst in de programmabegroting verwerkt, overeenkomstig bestuurlijke besluitvorming (AB van maart 2018).			60	60
Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten	Uitvoeringsbudget voor RIF-projecten, overeenkomstig bestuurlijke besluitvorming (AB van maart 2018). De bijdrage van € 3 per inwoner wordt volledig inzet voor subsidiëring van RIF-projecten. Voor de uitvoeringskosten was nog geen budget in de begroting opgenomen.			20	20
Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten	Lagere projectgerelateerde lasten in de begroting (€ 25.000) en lagere salarislasten voor directe projectondersteuning (€ 15.000). Hiertegenover staat een verlaging van de project-opbrengsten met € 25.000.			40-	15-
Alle producten	Stijging van de overheadkosten die binnen programma 3 'Algemene baten en lasten' worden verantwoord en via de gemeentelijke bijdrage van programma 1 'Regionale samenwerking' worden gefinancierd (€ 105.000). Het bedrag heeft volledig betrekking op de stijging van salariskosten van ondersteunend personeel. Rekening houdend met de lagere salarislasten voor directe projectondersteuning (€ 15.000) is per saldo sprake van een stijging van de gemeentelijke bijdrage met € 90.000.				105
Baten	25	0	→	25-	
Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten	In de begroting 2018 is een bedrag voor te realiseren projectgerelateerde opbrengsten opgenomen van € 25.000. Dit bedrag is uit de begroting 2019 gehaald, samen met een verlaging van de projectgerelateerde lasten van € 40.000.			25-	
Gemeentelijke bijdrage	1.820	1.990	→	170	170

Programma 2 Contractgestuurde dienstverlening				Bedragen x € 1.000	
	B 2018 t/m AB mrt	Begroting 2019		Verschil	Impact op gemeentelijke bijdrage
Lasten	5.757	6.704	→	947	
Alle producten	Hogere salarislasten en overige directe kosten bij de uitvoeringstaken van Contractgestuurde dienstverlening en RMC-projecten, per saldo.			231	
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)	Hogere projectkosten. Deze worden volledig gefinancierd door hogere rijksbijdragen/subsidies.			142	
Inkoopondersteuning	De personele uitbreiding die in de begroting 2018 is verwerkt wordt anders ingevuld, waardoor de salarislasten en de DVO-opbrengsten lager uitvallen in de begroting.			60-	
Ondersteuning Wmo/Jeugd	Een nieuwe uitvoeringstaak in de begroting 2019.			903	
Basismobiliteit (Versis)	Lagere lasten bij Basismobiliteit, met name voor de uitvoering van het OV-Vangnet vervoer. Ook de opbrengsten bij Basismobiliteit zijn daardoor lager.			269-	
Baten	6.243	7.173	→	930	
Alle producten	In de begroting 2019 zijn de tarieven bijgesteld conform de stijging van de salariskosten. Hierdoor zijn de geraamde DVO-opbrengsten voor de uitvoeringstaken gestegen t.o.v. de begroting 2018.			140	
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)	Hogere rijksbijdrage RMC en hogere projectinkomsten door hogere subsidies van het Rijk.			168	
Regionaal Meld- en Coördinatiepunt (RMC)	Lagere inkomsten uit detacheringen van RMC-personeel.			55-	
Inkoopondersteuning	De personele uitbreiding die in de begroting 2018 is verwerkt wordt anders ingevuld, waardoor de salarislasten en de DVO-opbrengsten lager uitvallen in de begroting.			105-	
Ondersteuning Wmo/Jeugd	Een nieuwe uitvoeringstaak in de begroting 2019. Het verschil met de hogere lasten bedraagt € 108.000 en heeft te maken met de aan Wmo/Jeugd toegerekende overhead, die in programma 3 is verantwoord.			1.011	
Versis/Basismobiliteit	Lagere inkomsten bij Basismobiliteit, met name bij de uitvoering van het OV-Vangnet vervoer. Het verschil met de lagere lasten bedraagt € 40.000 en heeft te maken met de aan Basismobiliteit toegerekend overhead, die in programma 3 is verantwoord.			229-	
Gemeentelijke bijdrage	0	0	→	0	0

Programma 3 Algemene baten en lasten				Bedragen x € 1.000	
	B 2018 t/m AB mrt	Begroting 2019		Vershil	Impact op gemeentelijke bijdrage
Lasten	1.536	1.818	→	282	
Overhead	Taakveld 0.4: hogere kosten van overhead.			193	
Treasury	Taakveld 0.5: rentelasten financiering gronden die in erfpacht zijn uitgegeven. De rentelasten en de daarmee samenhangende inkomsten uit de erfpachtcanon zijn in de begroting 2019 bij programma 3 verantwoord.			85	
Treasury	Taakveld 0.5: resultaat uit treasury, bestaande uit het saldo van de betaalde financieringsrente en de aan andere taakvelden toegerekende rente. Volgens de Notitie rente 2017 van de BBV-Commissie moet de toegerekende rente als negatieve rentelast op het taakveld Treasury worden verantwoord.			16	16
Onvoorziene uitgaven	Taakveld 0.8 centraal budget voor onvoorziene uitgaven.			10-	10-
Vennootschapsbelasting	Taakveld 0.9: centraal budget voor de heffing van vennootschapsbelasting.			2-	2-
Baten	159	220	→	61	
Treasury	Taakveld 0.5: rentelasten financiering gronden die in erfpacht zijn uitgegeven. De rentelasten en de daarmee samenhangende inkomsten uit de erfpachtcanon zijn in de begroting 2019 bij programma 3 verantwoord.			85	
Overhead	Taakveld 0.4: in de begroting 2018 bij de baten verwerkte bijdrage voor de beheerskosten van Basismobiliteit (Versis). In de begroting 2019 gaat de toerekening van overhead o.b.v. dezelfde systematiek van kostentoerekening en -verdeling als bij de andere producten in de begroting.			24-	
Gemeentelijke bijdrage	38-	34-	→	4	4

Het voordeel Huisvestingskosten is niet binnen één van de programma's opgenomen, maar wordt in de begroting als afzonderlijke post verantwoord. Als gevolg van de huuropzegging door GGD Gelderland-Zuid ontstaat een financieel nadeel en is er geen voordeel huisvestingskosten meer in de begroting 2019 geraamd. Onderstaand overzicht laat het effect op de gemeentelijke bijdrage zien.

Voordeel huisvestingskosten			Bedragen x € 1.000	
	Begroting 2018	Begroting 2019	Vershil	Impact op gemeentelijke bijdrage
Baten:				
Voordeel huisvestingskosten	148	0	148 -	148
Gemeentelijke bijdrage	-148	0	148	148

Uitgangspunten programmabegroting 2019

De uitgangspunten voor de programmabegroting 2019 zijn vastgesteld in de Kaderbrief Programmabegroting 2019, die het Algemeen Bestuur in de vergadering van 13 december 2017 heeft vastgesteld.

Algemeen

Basis vormt het bestaande beleid zoals geformuleerd en geraamd in de Programmabegroting 2018 inclusief de begrotingswijzigingen tot en met de besluitvorming in het Algemeen Bestuur t/m maart 2018.

Aantallen inwoners

Voor de vaststelling van de aantallen inwoners per gemeente worden, conform de in de gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland opgenomen bepalingen, de openbaar gemaakte bevolkingscijfers van het CBS aangehouden naar de stand van 1 januari van het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar. Voor 2019 worden de voorlopige inwoneraantallen op 1 januari 2018 gehanteerd.

Prijsindexering

In verband met de noodzaak (bestuurlijke opdracht) om kostenbesparingen te realiseren is in de begroting 2019 geen prijsindexering toegepast bij de kostenbudgetten.

Salariskosten

Algemeen uitgangspunt is, dat de personele formatie en de bijbehorende salariskosten voor de begroting 2019 worden geraamd op basis van de actuele personele formatie in februari/maart 2018. In het voorjaar van 2018 wordt het functiewaarderingssysteem HR21 van de VNG ingevoerd. HR21 is een gemeenschappelijke meetlat voor functiebeschrijvingen en -waarderingen. Dit heeft mogelijk nog financiële gevolgen die op dit moment nog niet bekend zijn en daarom niet in de cijfers van deze programmabegroting 2019 zijn verwerkt.

In de begroting 2019 is rekening gehouden met een stijging van de salariskosten in 2019 ten opzichte van 2018 met 2,75% overeenkomstig de vastgestelde Kaderbrief. Dit betreft een inschatting van de stijging in 2019 van de CAO-lonen plus een premiestijging voor pensioenen en werknemersverzekeringen.

Daarnaast hebben we te maken met een werkelijke stijging van de salariskosten in 2018, die aanzienlijk hoger uitvalt dan de raming waarmee in de programmabegroting 2018 rekening is gehouden. In de begroting 2018 is een salariskostenstijging verwerkt van 3%, bestaande uit 1,5% hogere pensioenpremies en 1,5% hogere salarissen en IKB-uitbetalingen. De werkelijke stijging van de salariskosten in 2018 bedraagt 6,5% en bestaat uit een stijging van de salarissen conform CAO-afspraken over de periode 1.5.2017 t/m 31.12.2018 (+3,25%), stijging van de pensioenpremies op 1-1-2017 én op 1-1-2018 (+ 2,25%), uitbetaling bovenwettelijke verlofuren via het IKB (+ 0,8%) en hogere premies voor de werknemersverzekeringen en zorgverzekeringwet (+ 0,2%). De werkelijke salariskostenstijging valt in 2018 derhalve 3,5% hoger uit dan begroot.

In totaal bedraagt de stijging van de salariskosten in de begroting 2019 6,25% (3,5% extra stijging in 2018 en een stijging van 2,75% in 2019).

Rente investeringen en reserves en voorzieningen

Basis vormt hiervoor de nota "reserves en voorzieningen". Voor de rentevergoeding over eigen financieringsmiddelen (reserves) hanteren wij in de begroting 2019 een rente van 2,5%, overeenkomstig de nieuwe voorschriften uit de Notitie Rente 2017 van de BBV-Commissie. Voor de toerekening aan investeringen hanteren we een omslagrente van 3%.

Vennootschapsbelastingplicht

De invoering van de vennootschapsbelastingplicht voor overheidsbedrijven per 1 januari 2016 heeft gevolgen voor Regio Rivierenland. Bij de taken die als ondernemersactiviteit worden aangemerkt moet over de behaalde (fiscale) winsten vennootschapsbelasting worden afgedragen, tenzij één van de in de wet opgenomen vrijstellingen van toepassing is.

BTW

De begroting van de lasten bij de programma's Regionale samenwerking, Contractgestuurde dienstverlening en Algemene baten en lasten is exclusief de compensabele BTW.

Meerjarenbegroting

In de meerjarenbegroting wordt rekening gehouden met de bekende meerjarige aanpassingen, zoals mutaties op het gebied van salarissen en eventuele prijsontwikkelingen.

Uiteenzetting financiële positie

Belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten

De belangrijkste ontwikkelingen en aandachtspunten ten aanzien van de financiële positie zijn:

- Een stijging van de salarissen en premies voor pensioenen en werknemersverzekeringen in de begroting 2019 met 6,25%, bestaande uit 3,5% extra stijging in 2018 en een geraamde stijging van 2,75% in 2019.
- Voor de regionale, landelijke en internationale (Brussel) profilering van de merknaam FruitDelta Rivierenland en de versterking van het imago van de Regio is in de begroting 2019 een budget voor Lobby & Branding opgenomen van € 60.000, gelijk aan het budget in de begroting 2018.
- De reserves worden de komende jaren afgebouwd en ingezet voor de dekking van lasten waarvoor ze zijn gevormd. Gevolg hiervan is een geleidelijke verschuiving van financiering met eigen financieringsmiddelen (reserves) naar externe financiering. Hierdoor nemen de (externe) rentelasten toe. Zolang de marktrente op de huidige lage stand blijft, zal het effect op de gemeentelijke bijdrage beperkt blijven.

Personeelskosten

Het totaal van de geraamde salarislasten (inclusief sociale lasten) in de begroting 2019 bedraagt € 4.388.000. Dit is inclusief de personele uitbreiding voor Programmabureau Wmo/Jeugd. De regionale ondersteuning op het gebied van Wmo en jeugdhulp voor 8 gemeenten is een taak die wij per 1 april 2018 overnemen van de gemeente Tiel.

Investeringen Regiokantoor

Via deze begroting worden geen kredieten gevraagd voor nieuwe investeringen. Lopende investeringstrajecten op het gebied van ICT kunnen uit de bestaande investeringskredieten worden gefinancierd. In het kader van de nieuwe huisvestingssituatie zullen nog wel investeringen in de kantoorpanden noodzakelijk zijn, maar deze worden meegenomen in de lopende onderzoeken en bestuursvoorstellen rondom de nieuwe huisvestingssituatie. De financiële consequenties hiervan worden in de begroting verwerkt nadat bestuurlijke besluitvorming heeft plaatsgehad.

Reserves en voorzieningen

In het navolgende overzicht is de verwachte stand van de reserves opgenomen per 1 januari 2019 en de vermeerderingen en verminderingen en de verwachte eindstand op 31 december 2019. De berekening is gebaseerd op de werkelijke standen per 1 januari 2018 en de geraamde mutaties in 2018 en 2019.

Overzicht reserves Bedragen x € 1.000	Stand 31-12-2018	Toevoegingen 2019	Onttrekkingen 2019	Stand 31-12-2019
Algemene reserves				
Algemene reserve Regiokantoor	474			474
Risicoreserve Contractgest. Dienstverlening	93		36	57
Subtotaal algemene reserves	567	0	36	531
Regionaal Meld en Coördinatiepunt (RMC)	317		88	229
Speerpuntberaden	43			43
Klimaatbeheersing	31		6	25
Communicatie	9			9
Desintegratiekosten ontvlechtingen	544		170	374
Revolverend fonds Contractgest. Dienstverl.	5			5
Subtotaal bestemmingsreserves	949	0	265	684
Totaal	1.516	0	301	1.215

Toelichting bij de reserves:

De actuele verwachting is dat van de reserves in 2018 een bedrag van € 377.000 wordt ingezet en in 2019 een bedrag van € 301.000. De reserves worden ingezet overeenkomstig de doelstellingen waarvoor de reserves zijn gevormd. Reserves worden gebruikt om incidentele kosten of financiële nadelen op te kunnen vangen. Structurele inzet van de reserves proberen we te beperken om te voorkomen, dat met het afbouwen van de reserves financiering van een deel van de doorlopende (structurele) lasten binnen onze begrotingskaders niet meer mogelijk is.

Voorzieningen

Overzicht voorzieningen <i>Bedragen x € 1.000</i>	Stand 31-12-2018	Toevoegingen 2019	Onttrekkingen 2019	Stand 31-12-2019
Voorzieningen ter egalisatie van kosten				
Onderhoud gebouwen Tiel	210	66	200	76
Totaal voorzieningen	210	66	200	76

Toelichting bij de voorzieningen:

De toevoegingen en onttrekkingen zijn afgeleid uit het recentelijk geactualiseerde meerjarig onderhoudsplan van onze 2 panden in Tiel (J.S. de Jongplein en Burg. van Lidth de Jeudelaan)

Geprognosticeerde balans

Activa (x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019
Totaal vaste activa	4.623	4.339	4.089
Totaal vlottende activa	2.905	1.844	1.409
Totaal activa	7.528	6.183	5.498
Passiva (x € 1.000)	31-12-2017	31-12-2018	31-12-2019
Eigen vermogen	2.065	1.516	1.215
Voorzieningen	174	210	76
Vaste schulden langer dan één jaar	2.313	2.063	1.813
Totaal vaste passiva	4.552	3.789	3.104
Totaal vlottende passiva	2.976	2.394	2.394
Totaal passiva	7.528	6.183	5.498

Toelichting bij de geprognosticeerde balans:

In de cijfers is geen rekening gehouden met een nieuw aan te trekken langlopende lening, omdat het onderzoek naar de nieuwe huisvestingssituatie nog niet is afgerond. Afhankelijk van de bestuurlijke besluitvorming met betrekking tot het gebruik en de eigendom van de panden, moet additionele (langlopende) financiering geregeld worden. Pas na bestuurlijke besluitvorming worden de effecten hiervan in de begroting verwerkt.

Financiële kengetallen

Op 15 mei 2015 is een besluit tot wijziging van het BBV vastgesteld. Deze wijziging heeft betrekking op het opnemen van een uniforme set financiële kengetallen in de begroting, waaronder de volgende, die relevant en toepasselijk zijn voor Regio Rivierenland:

- netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- solvabiliteitsratio
- structurele exploitatieruimte

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de (ontwikkeling van de) financiële positie. De uniforme kengetallen bieden de mogelijkheid om onderling cijfers te vergelijken. Daarmee dragen deze kengetallen bij aan de controlerende en kaderstellende rol van het bestuur. Hierna nemen wij de kengetallen op, die verplicht in de programmabegroting moeten worden opgenomen.

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de baten. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Regio Rivierenland heeft geen leningen verstrekt aan derden.

De uitkomst van de gecorrigeerde netto schuldquote is daardoor gelijk aan de netto schuldquote.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de organisatie in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserves als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten. In het algemeen wordt een getal tussen de 25 en 40% als een gezonde positie gezien. Regio Rivierenland heeft een gezonde solvabiliteitspositie, ondanks het feit dat de solvabiliteitsratio de komende jaren terugloopt tot onder de 25%. Dit heeft te maken met de afbouw van de reserves, ondermeer in de kader van de voorfinanciering voor het glasvezelproject.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Om de structurele lasten en baten te bepalen worden de incidentele lasten en baten van de totale lasten en baten afgetrokken.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. Een ruimte van meer dan 1% geeft voldoende ruimte om structurele tegenvallers op te vangen.

Tabel met kengetallen:

	Realisatie 2017	Raming 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Netto schuldquote	28%	32%	30%	30%	30%	30%
Solvabiliteitsratio	27%	25%	22%	22%	22%	22%
Structurele exploitatieruimte	2%	0%	0%	0%	0%	0%

Toelichting bij de tabel met kengetallen:

- De netto schuldquote blijft redelijk constant op een niveau van 30%.
- De solvabiliteitsratio daalt tot beneden de 25%. Dit wordt veroorzaakt door de afbouw van reserves, ondermeer ten behoeve van de voorfinanciering van het glasvezelproject (breedband). Op het moment dat de voorfinancieringslasten worden aangezuiverd stijgt de solvabiliteitsratio weer tot boven 25%.
- De structurele exploitatieruimte komt vanaf 2018 uit op 0%, omdat we uitgaan van structureel evenwicht in de begroting. Het saldo van de structurele baten en lasten en de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves bedraagt in onze begroting nihil, waardoor ook het percentage van de structurele exploitatieruimte uitkomt op 0%. We kunnen het (structurele) budget voor onvoorziene uitgaven inzetten voor het opvangen van tegenvallers binnen de exploitatie.

Kengetallen zijn momentopnamen. Gewijzigde omstandigheden kunnen een behoorlijk effect hebben op de ratio's met betrekking tot onze liquiditeits- en solvabiliteitspositie en de uitkomsten van de exploitatie. In de paragraaf 'Weerstandvermogen en risicobeheersing' is een opsomming gegeven van een aantal financiële risico's, die hun impact kunnen hebben op onze financiële positie en de uitkomsten van de berekende kengetallen.

Belangrijke ontwikkelingen en aandachtspunten

De belangrijkste ontwikkeling in de gemeentelijke bijdrage voor de jaren 2019 en verder zijn naar verwachting:

1. Voor de jaarlijkse stijging van de salarissen, pensioenlasten en indexering van kostenbudgetten zijn indicatieve percentages opgenomen. In de jaarlijkse Kaderbrief bij de Programmabegroting worden de definitieve percentages vastgesteld.
2. De stijging van de uurtarieven bij Contractgestuurde dienstverlening houden gelijke tred met de ontwikkeling van de salariskosten en overige mutaties in kostenbudgetten.

Meerjarenraming

Bedragen x € 1.000	Begroting 2019	2020	2021	2022
Lasten				
1. Regionale samenwerking	1.128	1.128	1.128	1.128
2. Contractgestuurde dienstverlening (CgD)	6.704	6.704	6.704	6.704
3. Algemene baten en lasten	1.818	1.818	1.818	1.818
Meerjarige aanpassingen				
Salarissen en pensioenen		125	255	390
Indexering kostenbudgetten		20	40	60
Resultaat uit Treasury		10	20	30
Overige mutaties				
Totaal lasten	9.650	9.805	9.965	10.130
Baten				
1. Regionale samenwerking	0	0	0	0
2. Contractgestuurde dienstverlening (CgD)	7.173	7.173	7.173	7.173
Stijging uurtarieven CgD/opbrengsten RMC		90	183	279
3. Algemene baten en lasten	220	220	220	220
Voordeel huisvestingskosten	0	0	0	0
Totaal baten	7.393	7.483	7.576	7.672
Gemeentelijke bijdrage				
1. Regionale samenwerking	1.990	2.045	2.102	2.161
2. Contractgestuurde dienstverlening (CgD)	0	0	0	0
3. Algemene baten en lasten	34-	24-	14-	4-
Voordeel huisvestingskosten	0	0	0	0
Totaal gemeentelijke bijdrage	1.956	2.021	2.088	2.157
Saldo van baten en lasten	301-	301-	301-	301-
Storting (+) / onttrekking (-) reserves				
1. Regionale samenwerking		0	0	0
2. Contractgestuurde dienstverlening	295-	295-	295-	295-
3. Algemene baten en lasten	6-	6-	6-	6-
Totaal mutaties reserves	301-	301-	301-	301-
Resultaat	0	0	0	0

<i>Bedragen x € 1.000</i>	Rek. 2017	B 2018 t/m AB mrt	2019	2020	2021	2022
Gemeentelijke bijdrage	1.670	1.634	1.956	2.021	2.088	2.157
Totaal	1.670	1.634	1.956	2.021	2.088	2.157
Mutatie t.o.v. voorgaand jaar		-2,2%	19,7%	3,3%	3,3%	3,3%

Toelichting bij de tabel:

De in de meerjarenraming opgenomen stijging van de gemeentelijke bijdrage met 3,3% per jaar is het gevolg van een voortzettende daling van het resultaat uit Treasury in verband met de afbouw van reserves (+ 0,5%) en salariskostenstijgingen (+ 2,8%).

In de bedragen van de gemeentelijke bijdrage is de bijdrage voor het Regionaal Investeringsfonds (RIF) nog niet verwerkt. Hiervoor hebben de gemeenten in 2017 een bedrag van € 3 per inwoner betaald. Een bijdrage voor het RIF in 2019 is nog niet door alle gemeenten vastgelegd.

Uitgangspunten bij de meerjarenraming

Algemeen

De meerjarenraming geeft een indicatie van de verwachte begrotingssaldi in de periode 2019 t/m 2022. De uitgangspunten komen overeen met de Kaderbrief programmabegroting 2019.

Salarissen

Voor de meerjarenraming zijn we uitgegaan van een gemiddelde stijging van de salarissen en pensioenpremies na 2019 met gemiddeld 2,8% per jaar. Als de werkelijke salariskostenstijging in enig jaar anders uitvalt, wordt de begroting hierop aangepast.

Prijsontwikkelingen

In het kader van de meerjarenraming is de prijsontwikkeling vastgesteld op een percentage van 1%. De prijsindex van 1% is alleen toegepast op de materiële uitgaven, waarbij sprake is van een stijgend prijsniveau.

Kapitaallasten

In de meerjarenbegroting zijn de kapitaallasten voor 2020 en verder vastgesteld op het niveau van 2019. In de meerjarenraming zijn geen aanpassingen opgenomen voor de kapitaallasten, vanwege het feit dat het uitsluitend om vervangingsinvesteringen gaat.

Afbouw reserves/resultaat uit Treasury

Als gevolg van de afbouw van reserves en de daarmee samenhangende toename van de externe financiering (structureel vanaf 2019) stijgen de rentelasten en daalt het resultaat uit Treasury met € 10.000 per jaar.

Inzet reserves

De inzet van reserves in de meerjarenraming hebben we gelijk gehouden aan het niveau in de begroting 2019, omdat we bij het opstellen van de begroting 2019 geen exacte inschatting kunnen maken van de ontwikkelingen die van invloed zijn op de hoogte van de baten en lasten en het begrotingsresultaat in de jaren na 2019.

Overzicht gemeentelijke bijdragen programmabegroting 2019

	Primitieve begroting 2019	Buren	Culemborg	Geldermalsen	Lingewaal	Maasdriel	Neder-Betuwe	Neerijnen	Tiel	West Maas en Waal	Zaltbommel	Totaal regio gemeenten
Aantal inwoners per 1 januari 2018:												
Regio Rivierenland	241.254	26.359	28.195	26.823	11.137	24.327	23.614	12.401	41.469	18.907	28.022	241.254
Programma 1: Regionale samenwerking	1.990.519	217.481	232.629	221.309	91.888	200.715	194.832	102.317	342.149	155.996	231.202	1.990.519
Algemene bestuursondersteuning	649.637	70.978	75.922	72.228	29.989	65.507	63.587	33.393	111.666	50.912	75.456	649.637
Speerpuntberaden, beleidsondersteuning en projecten	1.340.882	146.502	156.707	149.081	61.899	135.209	131.246	68.924	230.483	105.085	155.745	1.340.882
Programma 3: Algemene baten en lasten	-34.000	-3.715	-3.974	-3.780	-1.570	-3.428	-3.328	-1.748	-5.844	-2.665	-3.949	-34.000
Treasury	-44.000	-4.807	-5.142	-4.892	-2.031	-4.437	-4.307	-2.262	-7.563	-3.448	-5.111	-44.000
Onvoorziene uitgaven	10.000	1.093	1.169	1.112	462	1.008	979	514	1.719	784	1.162	10.000
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal gemeentelijke bijdrage 2019	1.956.519	213.766	228.655	217.529	90.319	197.287	191.505	100.569	336.305	153.332	227.253	1.956.519